

ČESKÝ JAZYK PRO ZDRAVOTNICKÉ PRACOVNÍKY

B2 – 1. DÍL

Český jazyk pro zdravotnické pracovníky B2 – 1. díl

Autoři: Mgr. Tereza Bojanovská, MUDr. Daryna Perebyinis, Mgr. Petra Trojanová, Mgr. Kateřina Vidnerová
Obálka, grafický návrh a zpracování: Anna-Marie Neduhová

Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví

Ruská 2412/85

100 00 Praha 10

www.ipvz.cz

Počet stran: 122

Vydání první

V Praze roku 2023

Všechna práva vyhrazena. Bez předchozího písemného souhlasu vydavatele je zakázáno jakékoliv další rozmnožování, přetištění či další šíření obsahu této publikace nebo jakékoliv její části, a to včetně kopírování, skenování či převádění do elektronické podoby a uchovávání v jakýchkoliv firemních či soukromých sítích a databázích.

© Institut postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví, 2023

ISBN: 978-80-87023-74-7 (online)

ISBN: 978-80-87023-73-0 (print)

PŘEHLED LEKCÍ

Lekce 1	7
KARDIOLOGICKÝ PACIENT	8
Čtení s porozuměním	9
Gramatika	10
• Cizí slova, latinismy a grécismy v češtině	
Cvičení	12
Komunikace	13
Poslechové cvičení	14
Výslovnost	16
• Intonace a přízvuk – opakování	
Lekce 2	17
PACIENT S ONEMOCNĚNÍM GASTROINTESTINÁLNÍHO TRAKTU	18
Čtení s porozuměním	19
Gramatika	20
• České chemické názvosloví	
Komunikace	22
Poslechové cvičení	24
Výslovnost	25
• Diakritika	
Lekce 3	26
PACIENT S ONEMOCNĚNÍM DÝCHACÍHO SYSTÉMU	26
Čtení s porozuměním	27
Gramatika	31
• Odvozování slov	
Komunikace	38
Poslechové cvičení	39
Výslovnost	39
Lekce 4	40
PACIENT S ONEMOCNĚNÍM VYLUČOVACÍHO SYSTÉMU	40
Čtení s porozuměním	41
Gramatika	45
• Skládání slov	
Komunikace	47
Poslechové cvičení	48
Výslovnost	49
• Ž, Š, Č	

Lekce 5	51
GERIATRICKÝ PACIENT	52
Čtení s porozuměním	53
Gramatika	54
• Cizí slova, latinismy a grécismy v češtině	
Komunikace	56
Poslechové cvičení	57
Výslovnost	59
• H, G, CH	
Lekce 6	60
VOJTOVA METODA	60
Čtení s porozuměním	61
Gramatika	64
• Přístavek (apozice)	
Komunikace	65
Poslechové cvičení	66
Výslovnost	67
• D/Ď, T/Ť	
Lekce 7	68
VAGINÁLNÍ A OPERATIVNÍ POROD	69
Čtení s porozuměním	70
Gramatika	71
• Druhy přísudku	
Komunikace	73
Poslechové cvičení	75
Výslovnost	76
• Intonace a přízvuk – opakování	
Lekce 8	77
POTRAVINOVÉ A LÉKOVÉ ALERGIE	78
Čtení s porozuměním	79
Gramatika	80
• Atribut (přívlastek)	
Komunikace	81
Poslechové cvičení	82
Výslovnost	84
• Artikulační cvičení	

Lekce 9	85
TĚLO V ROVNOVÁZE	86
Čtení s porozuměním	87
Gramatika	88
• Předmět (Objekt)	
Komunikace	90
Poslechové cvičení	91
Výslovnost	93
• AU, EU, OU	
Lekce 10	94
PÉČE O ZUBY A DÁSNĚ	95
Čtení s porozuměním	96
Gramatika	98
• Doplněk	
Komunikace	100
Poslechové cvičení	102
Výslovnost	104
• BĚ, PĚ, VĚ	
Klíč	105
Lekce 1	106
Lekce 2	107
Lekce 3	107
Lekce 4	108
Lekce 5	110
Lekce 6	111
Lekce 7	113
Lekce 8	113
Lekce 9	114
Lekce 10	115
Použitá literatura	117

PŘEDMLUVA

Učebnice českého jazyka pro zdravotnické pracovníky úrovně B2 (1. a 2. díl) volně navazují na předchozí zpracované úrovně, tedy A2 a B1, které byly rovněž sestaveny pod hlavičkou IPVZ ve spolupráci s Unicef.

Tento studijní materiál byl sepsán v souladu se zadáním s hlavní orientací na zdravotnickou tematiku. Učebnice úrovně B2 (1. a 2. díl) jsou výjimečné tím, že vychází z evaluace lektorů kurzů českého jazyka, které IPVZ pořádá.

Dle výstupů měli studenti zájem zejména o komunikační cvičení, která by jim pomohla získat jistotu v mluveném projevu. Proto mohou studenti i lektori v obou učebnicích najít různé druhy komunikačních cvičení, která jsou svým obsahem zaměřena nejen na lékaře, ale také na nelékařské pracovníky různých specializací. Celkově se dle mínění lektorů dá říci, že studenti obstojně zvládají práci s textem, poslechová cvičení i výslovnost, z tohoto důvodu je jim v učebnici dán menší prostor.

V návaznosti na zmíněné byla sestavena učební osnova gramatiky, která je sice v prvních lekcích zaměřena na latinismy, grécismy a částečně také na základy českého chemického názvosloví, které studentům činí potíže, ale hlavní zaostření je zde na syntax. Jelikož se nejedná o mluvnici, gramatika byla zpracována tak, aby byla vodítkem pro lektora.

Stejně jako u předchozích dílů jsou obě učebnice vhodné do různých typů kurzů českého jazyka pro zdravotnické pracovníky, což je dáno zejména původním záměrem tvorby těchto učebnic, které mají stejný koncept i grafické zpracování.

Věříme, že nejen učebnice úrovně B2, ale také ostatní zpracované úrovně budou pro studenty přínosem a pomohou jim k dosažení jejich osobních cílů v mluveném i psaném projevu po stránce fonetické, morfologické, lexikální, syntaktické a stylistické.

Kolektiv autorek

KARDIOLOGICKÝ PACIENT

Kardiovaskulární onemocnění jsou v západních zemích první až třetí nejčastější příčinou morbidit a mortality, a proto je prevence onemocnění srdce a cév klíčovou pro udržení zdraví pacienta. Mezi rizikové faktory kardiovaskulárních onemocnění patří zejména kouření, hypertenze, **diabetes mellitus**, obezita, nedostatek fyzické aktivity a **abúzus** alkoholu v nadměrném množství. Prvořadým úkolem lékaře je tím pádem pacienta o možných rizikových faktorech a jejich vlivu na zdraví informovat, kardiovaskulární **patologii** včas zachytit a zabránit její další progresi a vzniku komplikací.

Základem kardiologického vyšetření je odebrání podrobné anamnézy, pečlivé fyzikální vyšetření a změření krevního tlaku.

Diagnostika onemocnění kardiovaskulárního systému zahrnuje řadu různých vyšetření. Elektrokardiografie (EKG) je základní metodou k vyšetření srdce. Umožňuje především diagnostiku **arytmií**, ischemických změn a napomáhá při diferenciální diagnostice kardiovaskulárních onemocnění. V klinické praxi je nejčastěji používaným systémem 12svodový (dvanáctisvodový) EKG záznam. Základním principem **elektrokardiografie** je snímání elektrické aktivity srdce pomocí sady elektrod umístěných na povrchu těla pacienta. Výsledkem je elektrokardiogram zaznamenaný obvykle na milimetrovém papíře. U pacientů, u kterých máme podezření na nárazové poruchy srdečního **rytmu**, můžeme využít 24hodinové sledování aktivity srdce pomocí Holterova monitoru.

Ultrazvukové vyšetření srdce (echokardiografie) je diagnostickou metodou volby pro hodnocení **anatomie** a funkce srdečních komor, chlopního aparátu a k prokázání perikardiálního výpotku. Používá se mimo jiné i k diagnostice vrozených vývojových vad, například defekt **septa** komor. Tato metoda je založená na vysílání ultrazvukových vln do srdce a přijímání jejich odrazů.

Další neinvazivní vyšetřovací metodou často využívanou v kardiologii je **ergometrie**. Za využití speciálních strojů je pacientovi navozena fyzická zátěž a po celou dobu vyšetření se monitoruje EKG křivka. Zátěžové testy nám pomáhají diagnostikovat srdeční poruchy, které se projeví pouze při fyzické či psychické námaze.

Koronarografie je invazivní vyšetření, které se provádí pomocí kontrastní látky a rentgenového záření. Pomáhá nám zhodnotit stenózu koronárních tepen a v nich přítomné **tromby**.

K diagnostice onemocnění aorty, například **aneurysmatu**, volíme nativní snímek hrudníku, CT nebo MRI. Nativní snímek hrudníku nám kromě toho pomůže vyloučit možné **trauma** hrudní stěny.

1.1 Přečtěte si text a svými slovy stručně popište jeho obsah.

1.2 Popište svými slovy průběh vyšetření kardiologického pacienta:

elektrokardiografie (EKG)

koronarografie

zátěžový test (ergometrie)

24hodinová monitorace EKG

echokardiografie

1.3. Diskutujte:

- Jaké vyšetření byste zvolili u pacienta s podezřením na strukturální defekt komorového septa?
- Jaká diagnostická metoda bude nejspolehlivější u pacienta, který má bolesti na hrudi pouze při sportování?
- Jaká invazivní metoda nám může potvrdit přítomnost stenózy koronární tepny?

1.4 Spojte slova cizího původu s jejich českými synonymy: ↔

A	B
aneurysma	porucha
trombus	nemocnost
mortalita	cukrovka
patologie	zneužívání
diabetes mellitus	výduť
septum	zúžení
morbidity	úmrtnost
stenóza	krevní sraženina
abúzus	přepážka

• Cizí slova, latinismy a grécismy v češtině

- Podstatná jména mužského rodu se zakončením **-us/-es**
- Podstatná jména středního rodu se zakončením **-um/-ma**
- Podstatná jména ženského rodu se zakončením **-ea/-ie**

Septum		
Nominativ	septum	septa
Genitiv	septa	sept
Dativ	septu	septům
Akuzativ	septum	septa
Lokál	septu	septech
Instrumentál	septem	septy

Trombus		
Nominativ	trombus	tromby
Genitiv	trombu	trombů
Dativ	trombu	trombům
Akuzativ	trombus	tromby
Lokál	trombu	trombech
Instrumentál	trombem	tromby

Aneurysma		
Nominativ	aneurysma	aneurysmata
Genitiv	aneurysmatu	aneurysmat
Dativ	aneurysmatu	aneurysmatům
Akuzativ	aneurysma	aneurysmata
Lokál	aneurysmatu	aneurysmatech
Instrumentál	aneurysmatem	aneurysmaty

Podstatná jména se sufixem **-um** jsou středního rodu, podstatná jména se sufixem **-us/-es** jsou mužského rodu.

Při skloňování odstraňujeme sufix **-um/-us/-es**.

Podstatná jména se sufixem **-ma** jsou středního rodu.

Při skloňování přidáváme sufix **-at**.

Likovorea		
Nominativ	likvorea	likvorey
Genitiv	likvorey	likvoreí
Dativ	likvorei	likvoreám, likvoreím
Akuzativ	likvoreu	likvorey
Lokál	likvorei	likvoreách, likvoreích
Instrumentál	likvoreou	likvoreami

Podstatná jména se sufixem **-ea** jsou ženského rodu.

Skloňujeme je podle vzoru **růže**.

Arytmie		
Nominativ	arytmie	arytmie
Genitiv	arytmie	arytmií
Dativ	arytmii	arytmiím
Akuzativ	arytmii	arytmie
Lokál	arytmii	arytmiích
Instrumentál	arytmií	arytmiemi

Podstatná jména se sufixem **-ie** jsou ženského rodu.

Skloňujeme je podle vzoru **židle**.

2.1 Pracujte s textem Kardiologický pacient. Všimněte si zvýrazněných slov, která končí na -um /-us /-es /-ma /-ea /-ie a určete jejich rod. ⇐

Střední rod		Mužský rod		Ženský rod	
1		1		1	
2		2		2	
3		3		3	
4		4		4	
5		5		5	

2.2 Tvořte věty. Dávejte pozor na slovosled. Slova dejte do správného tvaru: ⇐

☞ péče / (centrum) / byla / do / pacientka / přeložena / následně. – Pacientka byla přeložena do centra následné péče.

- vzhledem / terapii / vaší / k / (antihypertenzivum) / závažnosti / potřeba / hypertenze / dvojkombinací / zahájit.
- hospitalizován / (abúzus) / byl / pacient / cirhózy / pro / způsobené / alkoholu / komplikace.
- (arytmie) / síní / celosvětově / je / fibrilace / nejčastější.
- dlouho / léčí / se / váš / jak / (astma) / otec / s ?
- měsíců / muset / tréninky / kvůli / bude / mnohočetným / zapomenout / na / několik / (trauma) / na.

CVIČENÍ

2.3 Doplňte ve správném tvaru: ⇄

1. V případě potvrzení (likvoreu) _____ by musela pacientka podstoupit náročný neurochirurgický zákrok.
2. Je velmi důležité si všímat barvy a konzistence (sputum) _____ – narůžovělé zpěněné (sputum) _____ může svědčit o akutním srdečním selhání.
3. Nepravá? (aneurysma) _____ aorty bývají nejčastěji spojená s (trauma) _____, infekcí nebo chirurgickým zákrokem na aortě v minulosti.
4. Vrozené srdeční vady jsou charakterizovány přítomností různých strukturálních (anomálie) _____ srdce nebo velkých cév už od narození.
5. Při nasazení (diuretikum) _____ u pacienta s chronickým srdečním selháním je důležité pravidelně provádět kontroly iontogramu a renálních funkcí.
6. Defekt (septum) _____ komor je nejčastější vrozenou srdeční vadou.
7. Při srdečních (arytmie) _____ může být (rytmus) _____ pomalý, nebo naopak rychlý.
8. Při přechodu (trombus) _____ z žilního do arteriálního řečiště přes foramen ovale může dojít ke vzniku paradoxní (embolie) _____.
9. Neuspokojivá kompenzace (diabetes) _____ významně zvyšuje riziko cévních komplikací.
10. Čím kratší dobu budeme (antibiotikum) _____ podávat, tím je nižší riziko vzniku rezistence.

3.1 Prohlédněte si obrázky. Pracujte v párech. Vytvořte dialogy, kde jeden z vás bude v roli pacienta a druhý v roli lékaře, který má za úkol pacientovi laicky vysvětlit, jak bude probíhat vyšetření zobrazené na obrázku.

1

2

3

4

3.2 Diskutujte v párech:

- Jaké jsou rizikové faktory kardiovaskulárních onemocnění?
- Zamyslete se, jaké máte špatné návyky a doporučte si navzájem individuální kroky ke zdravému životnímu stylu.
- Co by podle vašeho názoru mohlo přispět ke snížení kardiovaskulární mortality ve světě?

1 <https://www.nnfp.cz/departament/interni-oddeleni/echokardiografie/>
<https://www.nnfp.cz/wp-content/uploads/2022/08/32.png>

2 <https://infiniummedical.com/how-do-electrocardiogram-machines-work/>
<https://infiniummedical.com/wp-content/uploads/2021/12/electrocardiogram-examination.png>

3 asenior.cz – Jak vybrat přístroj na měření krevního tlaku pro domácí použití? – Milan Dobrovský
<https://www.asenior.cz/jak-vybrat-pristroj-na-mereni-krevniho-tlaku-pro-domaci-pouziti/>

4 https://www.eliamedical.cz/webconfig/uloziste/2022/05/30/c16ccc0d6e5049422acd300a33e2a1dd/shutterstock_1656710071.jpg

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslechněte si rozhovor:

V ambulanci všeobecného praktického lékaře

Lékař	Dobrý den, pane Horáku. Co Vás trápí?
Pacient:	Dobrý den, pane doktore. Už nějakou dobu mám bolest na hrudi.
Lékař:	Popište mi tu bolest, prosím.
Pacient:	Je to silný tlak, jako by se mi svíral hrudník.
Lékař:	Vyzařuje? ta bolest ještě někam?
Pacient:	Občas ji cítím v levé paži.
Lékař:	Máte při tom problém nadechnout se?
Pacient:	Ano, docela mě to děsí.
Lékař:	Jak často ji míváte? Objevuje se i v klidu, nebo je vázaná na nějakou činnost?
Pacient:	Objevuje se vždy, když ráno pospíchám do práce a jdu rychle do kopce nebo když jsem rozčilený. Když se zastavím a odpočinu si 5–10 minut, tak bolest ustoupí.
Lékař:	Podařilo se vám přestat kouřit, jak jsem vám doporučoval?
Pacient:	Moc jsem se snažil, pane doktore, ale vydržel jsem pouhé 2 měsíce. Po rozvodu jsem bohužel znova začal, ale vykouřím pouze 10 cigaret denně.
Lékař:	A co strava, snažíte se aspoň vařit víc zdravě?
Pacient:	Kvůli práci mi na vaření nezbývá moc času ani energie, raději si objednáím čínu nebo pizzu. Začal jsem chodit do práce pěšky místo jízdy autem, ale pak se objevily tyto bolesti.
Lékař:	Jak už jsem vám říkal před půlrokem, změna životního stylu je pro vás naprosto zásadním krokem k prevenci závažných kardiovaskulárních onemocnění. Tyto bolesti mohou být známkou progresu aterosklerotického poškození koronárních tepen. Musíme co nejdříve provést kontrolní laboratorní odběry a poté vás pošlu na několik vyšetření na kardiologii. Sestra vám teď natočí EKG a já vám mezitím vystavím žádanky.
Pacient:	Děkuji vám, pane doktore. Mrzí mě, že jsem vás před půlrokem neposlechl.

4.2 Rozhodněte, zda jsou tvrzení pravdivá, nebo nikoli: ⇄

	Ano	Ne
Pacient trpí bolestí na hrudi, která se projevuje v klidu.		
Bolest má tlakový a svíravý charakter.		
Pacienta trápí dušnost.		
Pacient je nekuřák.		
Pacient se snaží jíst zdravě.		
Pacient se snaží zapojit pohybovou aktivitu do svého života.		
Pacient nebyl lékařem v minulosti informován o nutnosti dodržovat zdravý způsob života.		

4.3 Diskutujte v párech:

- Jaká vyšetření byste provedli v případě pana Horáka a proč?
- Předejte informace o pacientovi kolegovi z kardiologické ambulance, kam ho posíláte k došetření.

- **Intonace a přízvuk – opakování**

5.1 Poslechněte si jazykolamy a 5× zopakujte. Následně podtrhněte slovní přízvuk v každé větě.:

Na otorinolaryngologickém oddělení otorinolaryngologuje starý otorinolaryngolog.

Tři sta třicet tři stříbrných stříkaček stříkalo přes tři sta třicet tři stříbrných střech.

Na anesteziologickoresuscitačním oddělení resuscituje anesteziolog.

5.2 Čtete nahlas a dbejte na intonaci:

*Potvrdí vám všichni moudří doktoři,
že smíškové jen málokdy ochoří.
Ten, kdo není mrzout a rád směje se,
každou nemoc z těla smíchem vytřese.
Je to pravda. My už jsme se vysmáli
z chřipky, z rýmy, z neštovic i ze spály.
Tak se smějte! Už ani den bez smíchu!
Někdy nahlas, jindy stačí potichu...
Legrace je nejlepší lék na světě,
pomáhá víc než vitamín v tabletě!⁵*

Přízvuk

- V češtině je přízvuk vázaný na první slabiku.
- Pokud před slovem máme prepozici, přízvuk se přesouvá na prepozici.
- V případě spojení několika jednoslabičných slov se přízvuk může přemisťovat podle významu.

5. Kouká roura na kocoura / Miloš Kratochvíl – Mladá fronta, 2014. – 112 stran. ISBN 978-80-204-3245-2

PACIENT S ONEMOCNĚNÍM GASTROINTESTINÁLNÍHO TRAKTU

Gastroenterologie se zabývá vyšetřováním, prevencí a léčbou chorob trávicího traktu a přidružených orgánů. Rozlišujeme **zánětlivá, infekční, metabolická, autoimunitní** a **onkologická** onemocnění trávicí trubice, která se skládá z jícnu, žaludku, tenkého a tlustého střeva a konečníku. Setkáváme se jak s chorobami postihujícími jednotlivé úseky, tak i celý trávicí trakt. Samostatnou skupinou jsou onemocnění jater, žlučových cest a pankreatu.

Mezi nejčastější onemocnění jícnu patří **refluxní choroba, poruchy polykání** a **divertikly**. V případě žaludku jsou to záněty (gastritidy) a **žaludeční nebo dvanácterníkové vředy**, většinou způsobené *infekcí H. pylori*. Tenké střevo bývá nejvíce postiženo záněty a poruchami vstřebávání živin, kterým odborně říkáme **malabsorpční syndrom**. U **tlustého střeva** se setkáváme opět se záněty, které se mohou často projevovat průjmem či zácpou, dále **divertikly, hemoroidy** a bohužel k velice častým onemocněním této oblasti patří **kolorektální karcinom**. Nejčastějšími onemocněními jater **hepatitidy, cirhóza** a některá **autoimunitní onemocnění**. Žlučové cesty jsou nejčastěji postižené přítomností **žlučových kamenů**, záněty a **nádorovými onemocněními**. **Slinivka** bývá postižena *záněty, ale i nádory* a jedním z nejzávažnějších nádorových onemocnění je právě karcinom pankreatu.

Diagnostický postup u pacienta s podezřením na onemocnění gastrointestinálního traktu zahrnuje především **pečlivý odběr anamnézy, fyzikální vyšetření** a také správný výběr a zhodnocení celé řady **laboratorních a zobrazovacích** metod.

Endoskopické metody umožňují přímý a barevný pohled do nitra orgánů a podle potřeby i odběr bioptických částic k histologickému vyšetření. V současné době lze endoskopicky vyšetřit celou trávicí trubici. Podle vyšetřované oblasti rozlišujeme **gastroskopii** (zobrazení jícnu a žaludku), **enteroskopii** (zobrazení tenkého střeva), **kolonoskopii** (zobrazení tlustého střeva) a **rektoskopii** (zobrazení konečníku).

Abdominální ultrasonografie je neinvazivní široce dostupná vyšetřovací metoda. Největší význam má při diagnostice onemocnění jater a žlučových cest a také při podezření na apendicitidu.

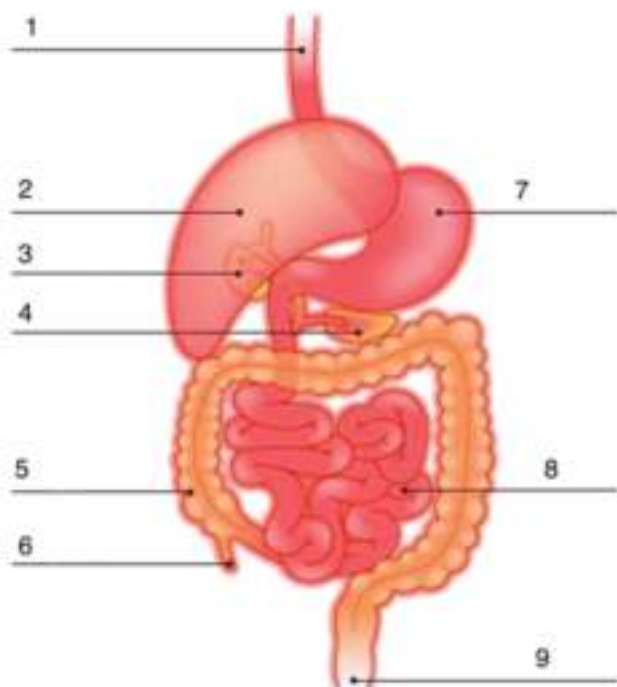
Kromě již zmíněných zobrazovacích metod můžeme provést **rentgenografické** a **CT vyšetření, magnetickou rezonanci** a při podezření na některé jaterní patologie – **biopsii**.

1.1 Přečtěte si text a svými slovy stručně popište jeho obsah.

1.2 Popište svými slovy průběh nejčastějších diagnostických vyšetření gastrointestinálního traktu:

ultrasonografie, gastroskopie, enteroskopie, kolonoskopie, rektoskopie

1.3 Zopakujte si anatomii. Doplňte názvy jednotlivých částí tračníku. →

1.4 Uved'te české názvy: ⇄

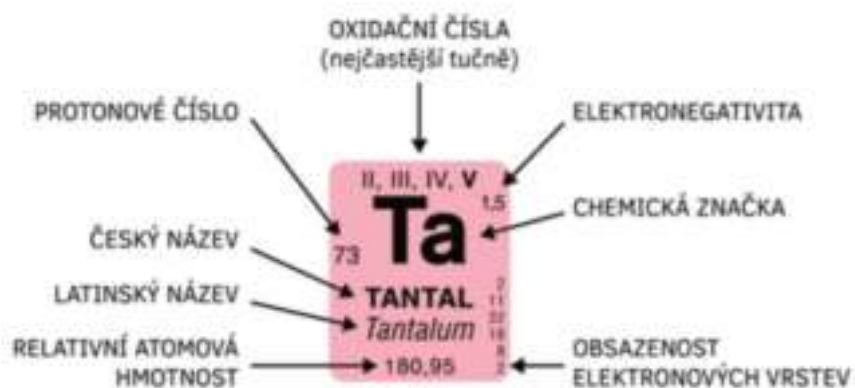
apendix	
choledochus	
cékum	
pankreas	
pyróza	
proteiny	
lipidy	
glycidy	
gastrointestinální trakt	
ezofagus	
duodenum	
rektum	

GRAMATIKA

- **České chemické názvosloví**
 - Používání koncovek: -ný, -natý, -itý, -ičitý

Názvy oxidů tvoříme podle vzoru: oxid + přídavné jméno, jehož koncovka se řídí oxidačním číslem (náboj kationtu).

Oxidační číslo	Koncovka	Příklad názvu	Vzorec
I	-ný	chlorid sodný	NaCl
II	-natý	sulfid olovnatý	PbS
III	-itý	oxid hlinitý	Al ₂ O ₃
IV	-ičitý	oxid dusičitý	NO ₂
V	-ečný/-ičný	oxid fosforečný	P ₂ O ₅
VI	-ový	fluorid sirový	SF ₆
VII	-istý	oxid rhenistý	Re ₂ O ₇
VIII	-ičelý	oxid hassičelý	HsO ₄
IX	-utý	fluorid iridutý	IrF ₉

2.1 Napište správné názvy: ↗

- CO
- Tc₂O₇
- Li₂O
- AgO
- K₂O
- Cl₂O₃
- OsO₄
- MoO₃
- SeO₂
- Br₂O₅

<p>II, III, IV</p> <p>C</p> <p>UHLÍK</p> <p>Carbonium</p> <p>12,01</p>	<p>IV, V, VII</p> <p>Tc</p> <p>TECHNECIUM</p> <p>Technetium</p> <p>98</p>	<p>I</p> <p>Li</p> <p>LITHIUM</p> <p>Lithium</p> <p>6,94</p>	<p>II, III, IV, VI, VII</p> <p>Os</p> <p>OSMIUM</p> <p>Osmium</p> <p>190,23</p>
<p>47</p> <p>Ag</p> <p>STRÍBRO</p> <p>Argentum</p> <p>107,87</p>	<p>I</p> <p>K</p> <p>DRASLÍK</p> <p>Calium</p> <p>39,10</p>	<p>17</p> <p>Cl</p> <p>CHLOR</p> <p>Chlorum</p> <p>35,45</p>	<p>II, III, VI</p> <p>Mo</p> <p>MOLYBDEN</p> <p>Molybdenum</p> <p>95,94</p>
<p>34</p> <p>Se</p> <p>SELEN</p> <p>Selenium</p> <p>78,96</p>	<p>35</p> <p>Br</p> <p>BROM</p> <p>Bromum</p> <p>79,90</p>		

2.2 Doplňte ve správném tvaru: ⇄

- a) N_2O – oxid (dusík)
- b) SmO_3 – oxid (samarium)
- c) Mn_2O_7 – oxid (mangan)
- d) OsO_3 – oxid (osmium)
- e) Na_2O – oxid (sodík)
- f) Cl_2O_5 – oxid (chlor)
- g) CuO – oxid (měď)
- h) SnO – oxid (cín)
- i) Cu_2O_3 – oxid (měď)
- j) ClO_2 – oxid (chlor)

KOMUNIKACE

3.1 Pracujte v párech. Tvořte dialogy lékař – pacient. Použijte symptomy z rámečku.

nechutenství – nadýmání – nauzea a zvracení – pálení žáhy – bolest břicha – poruchy trávení

3.2 Modelová situace.

Představte si, že máte non-compliantního (špatně spolupracujícího) pacienta s jaterní cirhózou. Pokuste se ho přesvědčit, že k prevenci progresu jeho stavu je nutná přísná celoživotní abstinence od alkoholu. Vysvětlete mu, jaké následky může nést užívání alkoholu při jeho diagnóze.

3.3 Modelová situace.

Máte pacienta s podezřením na žaludeční vřed. K potvrzení diagnózy je potřeba provést gastroskopii. Vysvětlíte pacientovi, proč musí podstoupit toto instrumentální vyšetření, jak to bude probíhat a jak se má připravit. Pacient má strach, že to bude bolet a že začne zvracet. Uklidněte ho.

3.4 Modelová situace.

Jste hostem televizního pořadu „Sama doma“. Moderátorka se vás ptá, proč podle vás Česká republika zaujímá jedno z prvních míst ve výskytu kolorektálního karcinomu ve světě. Vysvětlíte, jaké stravovací návyky a aspekty životního stylu mohou ovlivňovat incidenci tohoto onemocnění a upozorníte diváky na význam screeningových vyšetření v jeho časném záchytu.

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslechněte si rozhovor a doplňte: ⇄

Na urgentním příjmu

Dr. Francová:	Dobrý den, pojdte dál, 1. _____.
Pan Veselý:	Dobrý den, paní doktorko.
Dr. Francová:	Co vás sem 2. _____ ?
Pan Veselý:	Od půlnoci mám 3. _____ bolesti břicha a neustále zvracím.
Dr. Francová:	Kde přesně vás to bolí? Jste si vědom nějaké 4. _____ chyby?
Pan Veselý:	Tady. Vůbec ne, snažím se jíst zdravě, měl jsem salát a 5. _____ maso.
Dr. Francová:	Sestra vám teď změří teplotu.
Pan Veselý:	Pan má 6. _____.
Dr. Francová:	Bolí to tady, když 7. _____? A co tady?
Pan Veselý:	Au-au, ano, je to velmi bolestivé.
Dr. Francová:	Položte se na lůžko, pane Veselý. Udělám vám 8. _____.
Pan Veselý:	Co tam vidíte, paní doktorko? Co mi je?
Dr. Francová:	Vypadá to na zánět slepého střeva – 9. _____. Sestra vám ještě odebere krev. Až přijdou výsledky, pozveme si vás zpět.
...	
Dr. Francová:	Pojďte dál, pane Veselý. Už máme výsledky z krve. Máte hodně zvýšený počet 10. _____ – to nám potvrzuje diagnózu apendicitidy. Budeme vás muset 11. _____.
Pan Veselý:	Sestřičko, mohl bych vás jenom poprosit, zda byste nemohla zavolat mojí 12. _____ a říct, že půjdu k operaci? Bude si o mě totiž dělat starost.
Sestra:	Samozřejmě. Budu od vás ještě potřebovat, abyste vyplnil souhlas s 13. _____ a operačním výkonem, a ještě anesteziologický dotazník.
Dr. Francová:	Máte nějaké alergie, pane Veselý?
Pan Veselý:	Ano, na mořské plody. A kdysi v dětství jsem měl 14. _____ na Penicilin.
Dr. Francová:	Zatím se posadte. Sepíšeme ještě spolu vaši kompletní 15. _____.

• Diakritika

Diakritika je souhrn fonetických znamének, která se využívají k **rozlišení výslovnosti** u stejně napsaných hlásek a zároveň k **odlišení významu stejných** písmen. Doplnují tedy abecední znaky latinské abecedy, čímž rozšiřují pestrost používaných samohlásek i souhlásek. V češtině jimi konkrétně jsou:

- **čárky** (á, é, í, ó, ú)
- **háčky** (ž, š, č, ř, d', t', ň)
- **kroužek** (ů).

5.1 Přečtěte nahlas následující slova. Dávejte si pozor na diakritiku. Vysvětlete význam slov.

banka – baňka
citelný – čitelný
jed – jed'
sraz – sráz
plast – plášť
ples – pleš
radit – řadit – řádit
rasa – řasa
rvát – řvát
plaz – pláž
ves – veš
kos – koš
skála – škála

5.2 Doplněte diakritiku. Přečtěte nahlas. →

Zlamala si mala lama
nožku, když šla z pastvy sama.

Ted ma lytko v bile sadre,
pri chuzi se, chudak, nadre.

Behat nesmi ani trochu
– ver mi, devce, i ty, hochu!

Male lame svorne prejme,
at ji doktor sadru sejme

driv, nez mrazem zcervenaji
tvare deti v celem kraji...

1.1 Prostudujte si následující text:

Onemocnění dýchací soustavy

Pneumotorax

Mezi plicnicí, která kryje plíce, a pohrudnicí, která kryje hrudník, je čirá tekutina, která umožňuje pohyb plic proti hrudníku. Vlivem pružného napětí vzniká mezi plicemi a hrudní stěnou negativní nitrohruďní tlak, tento „podtlak“ se zvětšuje při vdechu a zmenšuje při výdechu. Když pronikne vzduch do pohrudniční dutiny, dojde k vyrovnání tlaku atmosférickým tlakem okolí a plíce se smrští (stáhnou), a to je vizuálně viditelné. Nastává plicní kolaps, který se odborně nazývá pneumotorax. Člověk je dušný, kašle a cítí bolest na hrudníku. Kolaps způsobený hnisem se nazývá chylothorax. Kolaps způsobený krví se nazývá hemothorax. Podle příčiny dochází k obnově buď odsátím vzduchu, nebo chirurgickým zákrokem. Pneumotorax může vzniknout spontánně, např. při astmatu. Dále může vzniknout tzv. traumatický pneumotorax při úrazu nebo fraktuře žebere. Mezi další příčiny vzniku pneumotoraxu patří plicní fibróza, TBC, karcinom nebo přetlak při potápění či létání.

Pneumonie

Zánět plic různého původu vznikající působením bakterií, virů, mykotických onemocnění (tzn. hub či plísní) se nazývá pneumonie. Projevuje se zhoršeným dýcháním, vysokou horečkou, pocením, úbytkem váhy a celkově člověk není schopen běžně fungovat. Toto onemocnění je kritické pro starší či imobilní lidi. Nedostatek aktivního fyzického pohybu totiž vede k povrchnímu dýchání, hlen z plic se nedostává ven a bakterie nebo viry bují. Onemocnění se léčí antibiotiky a pacient musí dodržovat klidový režim.

Tuberkulóza

Tuberkulóza (zkratka TBC) je infekční onemocnění plic, které se může ale týkat i jater, sleziny aj. Dříve bylo onemocnění označováno názvem souchotiny. TBC se přenáší kapénkovou infekcí. Na počátku se projevuje jako normální chřipka. Mezi běžné symptomy patří teplota, pocení (zejména v noci), kašel (chronický kašel s vykašláváním krve). V případě chronické TBC se už nemusí objevovat teplota. Pacient trpí dlouhodobým nechutenstvím a v důsledku toho ztrácí na váze. Ne všichni nemocní jsou přenašeči. Onemocnění bývá často přenášeno lidmi z problémových skupin, např. alkoholici nebo bezdomovci. Pacienti s tuberkulózou jsou pod kontrolou a vedeni v evidenci. Proti TBC se očkuje v dětském věku. Dříve byla léčba onemocnění problematická a často vedla k úmrtí. Dnes je již léčitelná. Mezi běžné léčebné postupy patří klidový a výživový režim a užívání antituberkulotik.

Bronchogenní karcinom (rakovina plic)

Rakovina plic se vyskytuje převážně u mužů, a to 20× více u kuřáků. V současnosti je hypotéza o souvislosti vzniku onemocnění s kouřením potlačována. Pacient si na začátku onemocnění nevšimne, protože chybí primární příznaky. Až později se dostavuje kašel, dušnost, schvácenost, hemoptýza (vykašlávání krve), úbytek na váze a ztráta výkonnosti. Karcinom často metastázuje do kostí. Konkrétní léčba záleží na typu a umístění karcinomu. Běžně se odstraní celý segment. Pacient podstupuje chemoterapii. V případě odstranění postižené tkáně se zvyšuje šance na přežití.

Plicní embolie

Plicní embolie vzniká při vniknutí elementu do plic, kdy dochází k dekompenzaci plic (něco ucpe arterii, např. tuková hmota). Dýchací cesty jsou ucpané a dochází k ochabnutí plíce. Může dojít jen k částečnému selhání plíce. Při větším rozsahu ucpání, nebo ucpání hlavní průdušky může dojít i k udušení. Při plicní embolii je člověk dušný, kašle, má nepříjemné bolesti na hrudi, je schvácený a při větším rozsahu postižení může dojít až k cyanóze (modráni). Mezi rizikové faktory vzniku plicní embolie patří obezita, těhotenství, antikoncepce, stavy po operacích/úrazech, flebotrombóza (trombóza žil).

Syndrom spánkové apnoe

V případě syndromu spánkové apnoe dochází ke krátkodobé zástavě dýchání během spánku, která trvá několik vteřin. Převážně se vyskytuje u mužů kolem 40–60 let. Mezi rizikové faktory vzniku syndromu spánkové apnoe patří kuřáctví, obezita, genetické faktory.

Jedná se o obstrukční onemocnění svalů v oblasti hrtanu. Díky fungování dechového centra, které se podráždí, se člověk nadechne. Nádech po apnoické pauze je intenzivní a připomíná chrápání. K vnějším projevům tohoto onemocnění patří nevrlost, deprese, impotence, problémy ve vztahu, snížený výkon či poruchy soustředění. Pro diagnostikování syndromu spánkové apnoe je třeba neurologické vyšetření, vysazení tlumivých léků. Dnes existuje možnost využití spánkového EEG ve spánkových laboratořích. Tento syndrom se nedá vyléčit. Je možné jen režimové opatření.

1.2 Vysvětlete příčiny a symptomy následujících onemocnění:

tuberkulóza

plicní embolie

syndrom spánkové apnoe

1.3 Vysvětlete následující termíny:

eupnoe

hyperpnoe

polypnoe

apnoe

dyspnoe

hemoptýza

pneumotorax

1.4 Na základě popsaných symptomů určete, o jakou nemoc se jedná:

- a) Onemocnění se vyskytuje převážně u mužů a 20× více u kuřáků. Zpočátku si pacient nevšimne, že je nemocný, protože chybí primární příznaky. Později se objevuje úbytek na váze, ztráta výkonnosti a hemoptýza.
- b) Jedná se o infekční onemocnění, které se nejprve projevuje jako chřipka. Přenáší se kapénkovou infekcí a dříve bylo známé pod názvem součotiny. Onemocnění je nevyléčitelné.
- c) Onemocnění může být způsobeno virem, bakteriemi i houbami. Projevuje se zhoršeným dýcháním, vysokou horečkou a pocením. Hlen z plic se nedostává ven a viry či bakterie bují. Onemocnění je kritické pro starší a imobilní pacienty.

1.5 Uvedte symptomy následujících onemocnění:

SARS

rakovina plic

plicní emfyzém

zánět průdušek

chronická obstrukční plicní nemoc

sarkoidóza

1.6 Uvedte české výrazy:

torax

abdominální

expirace

trachea

inspirace

pleura

larynx

farynx

epiglottis

1.7 Napište, co znamenají uvedené zkratky používané v chorobopisech.

APE

ATB

DF

IM

i.v.

LSPP

PM

P

TK

v.s.

LDK

Gramatika: odvozování slov

Tvoření slov je jedním ze základních způsobů obohacování slovní zásoby. Velmi těsně souvisí se stavbou slova. Tvoření slova a stavbu slova nemůžeme libovolně zaměňovat. Od začátku musíme pochopit a respektovat několik principů:

Zahradník je člověk, který pečuje o **zahradu**.

Základové slovo: zahrada (slovo, ze kterého bylo nové slovo přímo utvořeno; slovo, které se stalo motivem/zdrojem pro nové pojmenování)

Odvozené slovo (odvozenina): zahradník (nově vzniklé slovo)

*Nově vzniklá slova mohou být odvozeniny nebo složeniny. Odvozeniny vznikají odvozováním a složeniny skládáním.

Slovotvorný základ: zahrad- (část společná slovu základovému a slovu nově vzniklému)

Slovotvorný prostředek: -ník, -a → zahrad-ník, zahrad-a (část tvořící nové slovo: konkrétní předpona, přípona nebo koncovka, spojovací vokál, nebo jejich kombinace)

Hláskové změny – různé změny, ke kterým někdy dochází v průběhu procesu tvoření ve slovotvorném základu.

Stavba slova

Zahradník (nulová koncovka)

Zahrada (-a – koncovka)

Zahrádkářský (za – předponová část, -hrád – kořen, -kář-ský – příponová část)

Kořen – část společná pro všechna příbuzná slova. Pojem kořen do tvoření slov nepatří!

Předponová část – část slova před kořenem obsahující předponu, někdy i více předpon.

Příponová část – část slova za kořenem obsahující příponu, často i více přípon.

Koncovka – část slova, jejímiž obměnami vznikají různé tvary ohebných slov. Jde především o tvarotvorný prostředek.

Příbuzná slova – slova se společným kořenem, mezi nimiž zároveň existuje určitý významový vztah.

Základní principy

1. Slovtvorně utvořená slova vznikají ze slov.

Mezi slovem základovým a nově vzniklým existují dva vztahy:

- a) Vztah významový/motivace – význam nového slova můžeme odvodit ze základového slova, např.: mléko – mlékárna (místo, kde se zpracovává nebo prodává mléko)
Slova můžeme rozdělit na motivovaná (popisná) a nemotivovaná (značková).
- b) Vztah hláskové podobnosti – část slova odvozeného a základového má stejné hlásky: mlék(o) → mlék-árna

Neexistuje-li mezi slovy vztah významový, neexistuje mezi slovy ani vztah hláskové shody, stejně jako u mince neexistuje jedna strana bez druhé.

2. V případě tzv. motivovaných slov se musíme zamyslet, proč byla daná skutečnost (člověk, zvíře, věc, vlastnost, ...) pojmenována právě tímto způsobem. Je třeba najít příčinu, motiv tohoto pojmenování. Ptáme se: Kdo nebo co to je? Proč se ta práce tak jmenuje?

Např. proč se truhlář jmenuje truhlář? SSČ vymezuje věcný význam jako: ten, kdo vyrábí dřevěný nábytek (okna, dveře apod.). Slovtvorně je truhlář člověk, který dříve vyráběl hlavně truhly. Slovo truhla je slovem základovým.

3. Proces tvoření je velmi různorodý, někdy na pochopení jednoduchý, jindy složitější. Proto si nemysleme, že se nám bez hlubšího studia jazyka podaří vždy vše vyřešit. Budeme-li ale dodržovat určitý postup, dojdeme ve většině běžných případů ke správnému řešení. Slovtvorně rozebírat můžeme jen slova slovtvorně motivovaná.

4. Ve slovtvorbě pracujeme se základními tvary slov (u podstatných jmen: 1. p., j. č. = nominativ singuláru, u přídavných jmen: 1. p., j. č., m. rodu = nominativ singuláru maskulina, u sloves: infinitiv).

2.1 Jsou následující tvrzení pravdivá? Nepravdivá opravte.

- a) Slovtvorný základ a kořen jsou dva pojmy, které označují totéž.
- b) Přídavné jméno práceschopný je složenina.
- c) Při tvoření podstatného jména hošík došlo ke dvěma hláskovým změnám.
- d) Podstatné jméno holič se skládá z kořene hol- a jedné přípony -ič.
- e) Při předponovém odvozování je slovtvorným základem celé slovo.

2.2 Vysvětlete uvedené pojmy:

- předpona
- kořen
- přípona
- koncovka
- slovtvorný základ

2.3 Pomocí přípon tvořte substantiva:

a) označující osoby (-ař/-ařka, -ář/-ářka, -ák/-ačka, -ce/-kyně, -ec/-kyně, -č/-čka, -ník/-nice, -tel/-ka)

prodávat –	radit –
číst –	divadlo –
síla –	povídka –
jezdit –	chodit –
učit –	vynalézt –
opravit –	dozírat –
zlato –	knihovna –
zahrada –	toulat se –
navštívit –	hrát –
dívat se –	plavat –

b) označující nástroje (-č, -čka, -ka, -dlo)

chladit –	vrtat –	létat –
zvedat –	žehlit –	taktovat –
prát –	houpat –	čerpat –

c) označující místo (-árna, -írna, -na, -ovna, -ín, -ina, -inec, -nice, -ník, -iště, -isko)

knih –	host –
mlék –	chod –
želez –	cel –
koupel –	prodej –
tráv –	prac –
kraj –	včel –
závod –	ryb –
schod –	pevn –
piv –	střed –

2.4 Doplňte přípony (-č, -tel, -ař, -ář, -ovna, -írna, -árna, -na, -ín, -ník, -inec, -nice, -iště):

stav –	stavi –	šat –	mraven –	sklen –
cukr –	kaza –	chráni –	sad –	školi –
taha –	pláno –	klub –	hřeb –	bramboř –
mysliv –	vepř –	mraz –	sněm –	čít –
prádel –	bydl –	rozhled –	závod –	sirotč –

2.5 Doplňte substantiva ženského rodu (přechylování pomocí přípon -ka, -kyně, -yně, -ice, -istka, -na):

Vzor: doktor – doktorka, kritik – kritička

historik –	ministr –	závodník –
politik –	filolog –	žák –
básník –	prodavač –	právník –
listonoš –	úředník –	kolega –
zpěvák –	učeň –	přítel –
cizinec –	sportovec –	horolezec –
plavec –	předseda –	snoubenec –
ředitel –	dědic –	zákazník –
vesničan –	herec –	běžec –
malíř –	lektor –	tygr –
houslista –	dobrák –	dělník –

2.6 Doplňte substantiva mužského rodu:

Vzor: ředitelka – ředitel, politička – politik, holka – kluk

herečka –	tchyně –	hlasatelka –
matka –	stařena –	sestra –
lékárnice –	sestřenice –	kadeřnice –
neteř –	dcera –	teta –
snacha –	nevěsta –	správcová –
vrátná –	dívka –	vdova –
řidička –	novinářka –	soudkyně –
pracovnice –	matematicka –	

2.7 Tvořte zdrobněliny pomocí přípon:

Vzor: kachna – kachnička, strom – stromek

mísa –	jablko –	palec –
zub –	vzor –	mrak –
kůň –	okno –	láhev –
město –	oko –	psaní –
potok –	jáma –	ruka –
kniha –	maso –	báseň –
bota –	jazyk –	noha –
kotě –	ryba –	pes –
slunce –	tráva –	holub –

2.8 Utvořte adjektiva z podstatných jmen nebo sloves:

Vzor: *omáčka z rajčat – rajčatová omáčka*

kost z ryby –	změna, kterou lze vidět –
salát z mrkve –	čas, který jsme ztratili –
doprava v Praze –	chladit pivo –
pohyby v rytmu –	nabídka láká –
taška na nákup –	mír trvá –
cesta lesem –	prsten ze zlata –
zprávy v televizi –	účet v bance –
sůl z moře –	program divadel –
práce na poli –	květiny ze zahrady –
dort s ovocem –	kabát na zimu –
polévka z brambor –	práce dělaná každý den –
čepice na koupání –	plán na zítra –
ztratit rukavice –	hrnek se rozbil –
slepit mapu –	vhodit míč –

počasí, které je letos –
zprávy, které byly včera –
byt, který je v podkroví –
vrstva, která je nahoře –
situace, která je nyní –
lidé, kteří bydlí tam –
patro, které je dole –
světla, která jsou vzadu –
události, které se tehdy staly –
věci, které odložíme –
příležitost, kterou jsme nevyužili –
zážitek, na který nezapomeneme –
nábytek, který se vyhodil –
den, kdy prší –

2.9 Utvořte z následujících adjektiv adverbia a užit je ve větách:

Vzor: *daleký – daleko: Ta restaurace je daleko od centra.*

smutný –	anglický –
veselý –	denní –
český –	dobrý –
chladný –	levný –
krásný –	zajímavý –
hezký –	teplý –
hluboký –	pomalý –
rychlý –	roční –
původní –	radostný –
deštivý –	přátelský –

2.10 Doplňte do vět vhodná adverbia:

Vzor: *hlučno – hlučně: Ve třídě bylo hlučno. – Bavili se příliš hlučně.*

smutno – smutně: Dívala se na mě

Po té zprávě mi bylo

těžko – těžce: Otec celý život pracoval

Po té omáčce je mi

ošklivo – ošklivě: se zranil.

O víkendu bylo

chladno – chladně: Na pozdrav odpověděla

Je mi

vysoce – vysoko: nad městem letělo letadlo.

Ta přednáška byla zajímavá.

hluboko – hluboce: se mýlíte.

..... v údolí tekla divoká řeka.

dlouho – dlouze: Trvalo to neobvykle

Musela se nadechnout.

ticho – tiše: V lese bylo

..... si zpívala.

draho – draze: V Praze je

Za svůj čin zaplatil.

blízko – blízce: Je s ním příbuzný.

Do lesa to máme

jasno – jasně: Uměla to vysvětlit

Dnes je krásně

čisto – čistě: I vysoké tóny zpívala

Všude v chatě bylo

plno – plně: V poledne bylo v restauraci

V neděli se mi věnovali.

2.11 Utvořte z následujících substantiv slovesa a užit je ve větě:

Vzor: *potřeba – potřebovat – Potřebuji nový slovník.*

cesta –

lyže –

veslo –

barva –

snídaně –

večeře –

sníh –

sůl –

let –

vůně –

3.1 Konverzace

- a) Diskutujte s kolegy o svém pacientovi, který onemocněl oboustranným zápallem plic. Dohodněte se na postupu léčby, medikaci a doporučeních pro pacienta.
- b) Elektronické cigarety – diskutujte se svými kolegy o vlivu elektronických cigaret na zdravotní stav člověka. Vyjádřete svůj názor. Souhlasíte s tvrzením některých lidí, že elektronická cigareta není klasická cigareta, a proto je zdraví nezávadná?

3.2 Anamnéza

Hraní rolí. Ve dvojicích si rozdělíte role lékaře – pacient. Pacient přichází s dýchacími obtížemi a je na plicním oddělení poprvé. Sestavte anamnézu a na základě pacientem popsanych potíží stanovte diagnózu a postup léčby.

- zeptejte se pacienta na věk a zaměstnání
- zeptejte se na současné potíže
- zajímá vás sociální anamnéza (kouření, domácí zvířata, zaměstnání)
- rodinná anamnéza – informujte se o nemocech v rodině
- osobní anamnéza – TBC, pneumonie, bronchitida, alergie, dřívější nálezy na RTG
- dotazy k užívání léků

3.3 Mluvní cvičení

Připravte si pro své kolegy mluvní cvičení v rozsahu 2–3 minuty.

Témata:

- Kouření mladistvých
- Tuberkulóza – léčba v minulosti a dnes
- Nejčastější onemocnění dýchacích cest a jak jim předcházet

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslech

Poslechněte si videonahrávku a odpovězte na otázky.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=1h60GcrxHTQ>

- Jak se odborně nazývá zápal plic?
- Jak se jmenuje zvláštní forma zápalu plic?
- Jaké jsou typy zápalu plic?
- Jak může vzniknout aspirační pneumonie?
- Kdy a kým byla objevena bakterie způsobující TBC?
- Kolik případů TBC se ročně objeví v ČR?
- Co je to pneumokonióza?
- Ve kterém ročním období se nejčastěji objevuje akutní bronchitida?
- Jak se projevuje zánět krčních mandlí?
- Jmenujte nejběžnější onemocnění dýchací soustavy.
- Proč je chřipka nejnebezpečnější onemocnění dýchacích cest?
- Jaké typy léků se předepisují proti chřipce?
- Jaké jsou příčiny vzniku astmatu?

VÝSLOVNOST

5.1 Přečtěte nahlas následující slova a dbejte rozdílu mezi výslovností krátkých a dlouhých vokálů.

anální, analgetikum, akutní, alergie, astma, afázie

pánev, páteř, pálení, pasivní, palec, palpace

otok, orální, osifikace, objem, obvaz

inzulin, imunita, interna, inhalace, medikace

úroveň, urolog, urologický, urgentní, úraz

1.1 Přečtěte si úvodní text:

Babské rady na záněty močových cest

K zánětu **močových cest** se člověk dostane poměrně snadno. Většina žen se s ním setkala alespoň jednou.

Lékaři vám jistě předepsali léky a dali různá doporučení, co vám možná ale neřekli je, že existuje spousta babských rad, kterými se řídilo několik generací před námi. Pojdme se na ně podívat.

Než se však zaměříme na to, jak se **zánětem močového měchýře** bojovat, ukážeme si, jak ho vůbec rozpoznat! Při zánětu močového měchýře (cystitida) má člověk kromě pálení a řezání při močení mimo jiné taktéž nutkavý pocit, že potřebuje močit, a to i v případech, že před chvilkou na toaletě byl. Moč pak při obtížích bývá zakalená, je více cítit a někdy je i zabarvená do různých odstínů červené.

Když zpozorujete, že se stav do 3 dnů nezlepšil, navzdory vaší snaze, neotálejte a navštivte vašeho obvodního lékaře. Ten vás poté pošle na rozbor, eventuálně doporučí urologické vyšetření. Nic mu nezatajujte, naopak – svěťte mu maximum informací. Při opakovaných obtížích doporučujeme již odbornou léčbu – tady už bude příroda krátká.

Pitný režim

Už naše babičky věděly, že v případě **zánětu močového měchýře** je nejdůležitější dodržovat pitný režim. Pijte několik litrů tekutin denně v průběhu celého dne, propláchnete tak svůj **močový měchýř**, kde se usadily bakterie, které tam být nemají. Právě nízká produkce moči zvyšuje riziko infekce močových cest.

Samozřejmě nejdůležitější je čistá voda, pokud však přidáte urologické či jiné **bylinkové čaje** (lípa, kopřiva, heřmánek nebo šalvěj), dodáte tělu spoustu užitečných látek.

Rozhodně se vyhněte konzumaci kávy, džusu, jiných slazených limonád nebo černého čaje. Vhodné je vynechat sladkosti, ostrá a smažená jídla – bakterie, jež způsobuje zánět z 90 % případů, *Escherichia coli*, je má velmi ráda. Cukr je prostě něco, co vynechte ze svého jídelníčku při obtížích se **záněty** obecně.

Nejúčinnější močopudné čaje

- Březový čaj – kůru z břízy (asi hrst) zalijeme horkou vodou a louhujeme cca 10 minut, slijeme a konzumujeme.
- Kopřivový čaj – kopřivy zalijeme horkou vodou a po 5 minutách louhování pijeme.
- Libečkový čaj – nasekaný libeček (cca 2 lžičky) zalijeme horkou vodou, 10 minut louhujeme, slijeme a vypijeme.
- Čaj z petrželové natě – petrželové listy zalijeme horkou vodou. Petrželová nať podporuje vylučování moči a má silný dezinfekční účinek, prokrvuje močový aparát, a proto se považuje i za silné afrodisiakum.
- Česnekový čaj – několik rozmačkaných stroužků necháme vylouhovat v teplé vodě, po 5 minutách vypijeme. Česnek má antimikrobiální vlastnosti, zvyšuje odolnost organismu proti bakteriím, virům i plísním a zlepšuje imunitní systém. Česnek můžeme konzumovat také v polévce. Česnekovou polévku uvaříme z horké vody, alespoň 2–3 stroužků česneku, soli a kostek chleba, posypeme pažitkou.

Kyselost moči, tudíž zmírnění pocitu pálení, snížíme vypitím sklenice vody s jedlou sodou, stačí 1 lžička.

Brusinky

Nejznámějším přírodním lékem na infekce močových cest jsou brusinky. Podle výzkumů jsou schopny snížit celkový počet infekcí močového ústrojí (především u žen) za rok a jsou účinným pomocníkem při prevenci. Jednou z nejdůležitějších vlastností **brusinek** je schopnost bránit bakteriím, aby se přichytily na slizniční stěnu močového traktu.

V dnešní době jsou brusinky zařazovány mezi tzv. super potraviny. **Brusinky** je možné konzumovat v různých formách, například jako stoprocentní šťávu, existují i tabletky, sirupy, koncentrát, tinktura, kapky a také sušené brusinky. Stejně tak lze připravit odvar (cca hrst brusinek na litr vody).

Vitamín C

Podle studií **vitamín C** zvýšením kyselosti moči ničí bakterie způsobující zánět u více než 50 % pacientů, kteří užívají vitamín C pravidelně.

Vitamín C dostaneme do organismu dostatečnou konzumací ovoce (pomeranč, grapefruit, kiwi) a zeleniny (červená paprika, česnek, brokolice a mrkev).

Teplo a klid

Při zánětu močových cest si můžete pomoci i jinak než konzumací tekutin a zdraví prospěšných potravin. Máte v těle zánět, dejte tělu oddech a buďte v klidu. Naplňte plastovou lahev horkou vodou a zahřívejte si podbříšek. Celkově se udržujte v teple, především záda.

Naordinujte si klid na lůžku. Zabalte se do deky s lahví naplněnou horkou vodou (zabalte ji do utěrky, abyste se nespálili), případně s termoforem (gumová ohřívací lahev) a hřejte si podbříšek. Uleví se vám od bolesti.

Tu můžete obdobným způsobem ztlumit též ručníkem namočeným v teplé vodě. Krátkodobě pomůže i horká sprcha míst postižených bolestí.

Upraveno podle článku Babské rady na zánět močového měchýře dostupné online na:

<https://eshop.alfafit.cz/clanek/babske-rady-na-zanet-mocovych-cest/>

1.2 Odpovídejte na otázky na základě uvedeného článku: ⇨

1. Jak můžeme rozpoznat zánět močových cest?
 2. V jakém případě lidové léčení na cystitidu nestačí?
 3. Proč je důležitý pitný režim?
 4. Jaké se doporučují bylinkové čaje?
 5. Jakým tekutinám by se měl pacient vyvarovat a proč?
 6. Kolik kůry z břízy použijeme pro přípravu březového čaje?
 7. Jak dlouho louhujeme kopřivový čaj?
 8. Jakými slovy můžeme nahradit výraz cca?
 9. Jaké účinky má čaj z petrželové natě?
 10. Jaké vlastnosti má česnek?
 11. Jaká rostlina pomáhá při prevenci zánětu močových cest a proč?
 12. V jaké formě dnes můžeme konzumovat brusinky?
 13. Které části těla se doporučuje nahřívat?
 14. Co je to termofor?
-

Slovní zásoba:

louhovat

dodržovat

stroužek

pálení a řezání při močení

dezinfekční účinek

jedlá soda

kyselost moči

močopudný

1.3 Doplňte slova z předchozího cvičení do vět ve správném tvaru: ⇨

1. Při zánětu močových cest je důležité pitný režim.
 2. Pro přípravu česnekového čaje potřebujeme několik rozmačkaných, necháme v teplé vodě po dobu asi 5 minut.
 3. a při patří k základním symptomům cystitidy.
 4. Kyselost moči můžeme snížit vypitím vody s 1 lžičkou
 5. Čaj připravený z petrželové natě má silný účinek.
 6. Březový, libečkový a kopřivový čaj patří mezi nejúčinnější čaje.
-

1.4 Vypište z následujícího textu substantiva:

Hemodialýza

Při hemodialýze teče krev proti hemodialyzační tekutině. Některé problémy jsou způsobeny infekcí, tj. HIV, hepatitidou, bakteriemi nebo nerovnováhou urey a elektrolytů. Při péči o ambulantního pacienta kontrolujeme dodržování diety včetně vitamínů a celkový zdravotní stav pacienta. Zaměříme se také na kůži v okolí zavedené permanentní cévky pro dialýzu. Důležitá je rovněž kontrola TK, edémů, krevního obrazu, urey, kreatininu, albuminu, fosfátů a lipidů.

1.5 U vypsanych substantiv určete gramatický rod. →

1.6 Prostudujte si následující text:

Inkontinence moči

Stresová inkontinence

Samovolný odchod moči při zvýšení nitrobřišního tlaku (např. kašel, kýčání, u těžkých forem při změně polohy); převážně u žen; etiologie: descensus urey, cystokéla, rektokéla, nedostatek estrogenů (v menopauze), po porodu; terapie: cvičení svalů pánevního dna, estrogeny, operace

Urgentní inkontinence

Vědomé odtékání moči, kterému nelze zabránit; etiologie: záněty a nádory v měchýři, močové trubici, v malé pánvi; pooperační; většinou idiopatická; terapie: anticholinergika, event. v kombinaci se stimulátory beta a alfa receptorů

Neurogení inkontinence

Samovolné odtékání moči, event. v kombinaci s močovým reziduem a retencí moči; etiologie: CNS (trauma, zánět), léky (neuroleptika, trankvilizéry, antiepileptika, antiparkinsonika, alfa- a beta-blokátory či stimulátory); terapie: vysazení výše uvedených léků, odborná neurologická péče

Inkontinence při přeplněném měchýři

Odkapávání moči při močovém reziduu; etiologie: stenóza hrdla močového měchýře, neurogení (transverzální léze míšní); cave: permanentní katetry a pleny mohou vést k IMC, strikturám uretry, kožním ekzémům – proto zkusit kauzální terapii!

Úkoly k textu:

- 1) Vysvětlete svými slovy, co je stresová inkontinence.
- 2) Popište, co může být příčinou urgentní inkontinence.
- 3) Pojmenujte onemocnění, které se léčí pomocí neuroleptik, antiepileptik a antiparkinsonik.
- 4) Vysvětlete důvody, proč je vhodné u inkontinence při přeplněném měchýři vyzkoušet kauzální terapii.

Gramatika: skládání slov

Skládání (= kompozice)

– spojování dvou a více základů

– vznikají slova složená, složeniny

– vznikají tak hlavně podstatná jména (mucholapka), přídavná jména (samočinný), slovesa (spolupracovat)

a) složeniny vlastní – nemůžeme je rozložit, mezi členy složeniny je vztah slučovací nebo vztah určovací – vztah slučovací – můžeme je spojit spojkou a (železobeton, sirovodík, hluchoněmý) – píše se mezi nimi spojovník (pedagogicko-psychologický problém, česko-ruský slovník)

b) složeniny nevlastní – můžeme je rozložit (okamžik – mžik oka, láskyplný – plný lásky, chválabohu – bohu chvála, zeměkoule)

2.1 Přiřadte k základovým slovům slova složená (vybírejte z nabídky): ↗

autodoprava, nitrooční, spolupracovat, teploměr, maloměsto, severovýchod, černobílý, hnědozem, velkoměsto, trojlístek, dějepis, dvojhlas, jihozápad, žlutozelený

tlak v nitru oka →

velké město →

automobilová doprava →

pracovat spolu →

dva hlasy →

sever a východ →

žlutý a zelený →

černý a bílý →

malé město →

tři lístky →

hnědá zem →

psát dějiny →

jih a západ →

měřit teplo →

2.2 Zapište složená slova na základě popisu: →

Člověk, který pracuje se mnou. –

Rostlina, která má tři lístky. –

Hudební skladba, kdy zpívají tři hlasy najednou. –

Úrodná půda černé barvy. –

Obchod, kde se zákazníci obsluhují sami. –

Část ucha, kudy vede zvuk. –

Přístroj, kterým měříme krevní tlak. –

Člověk, který kope v zemi a hledá zlato. –

Dítě, kterému je pět let. –

Věda o jazyce. –

Vlak, který jezdí rychle. –

Člověk, který přenáší bacily. –

Potravina, která podporuje vypuzování moči. –

Člověk, který platí účty sám. –

Úkol, který je nad lidské síly. –

3.1 Konverzace – hraní rolí – pacient a lékař

Urogenitální anamnéza

Ptejte se pacienta a zjistěte informace k následujícím bodům:

1. Bolesti v bederní krajině
2. Frekvence močení
3. Nucení na močení
4. Noční močení
5. Proud moči
6. Barva moči
7. Sexuální problémy

Odeberte osobní a sociální anamnézu:

1. Infekce močového traktu
 2. Ledvinové koliky
 3. Diabetes mellitus
 4. Vysoký krevní tlak
 5. Dna
 6. Užívání analgetik
 7. Dřívější operace
 8. Kouření
 9. Sexuální orientace
-

3.2 Hraní rolí. Pacient/ka nerozumí své diagnóze. Lékař/ka vysvětluje, o jakou diagnózu se jedná a jaký je běžný postup léčby. Pacient/ka se ptá na doplňující otázky.

Uremický syndrom

Vzniká důsledkem hromadění dusíkatých látek v organismu a poruch vodní a elektrolytové rovnováhy při akutním či chronickém selhání ledvin.

Nefrotický syndrom

Je definován jako závažná porucha glomerulární bazální membrány, která vede ke zvýšenému odpadu bílkoviny moči. NS je charakterizován proteinurií s následnou hypoproteinémií, hypoalbuminémií, hypercholesterolémií a otoky. Je nebezpečný zejména svými možnými komplikacemi, kterými jsou infekce, tromboembolické příhody, akcelerovaná ateroskleróza a proteinová malnutrice. Perzistující nefrotický syndrom může progredovat do chronického selhání ledvin. Jedná se o závažný klinický syndrom, který se vyskytuje zejména u dětí, a to 15x častěji než v dospělosti.

Zdroj: Pro více informací viz: https://www.wikiskripta.eu/w/Nefrotick%C3%BD_syndrom

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslechněte si následující video a odpovězte na otázky: ↔

<https://www.youtube.com/watch?v=zQE8AsbGMFQ&t=8s>

Co jsou základní procesy, o které se stará vylučovací soustava?

Co znamená exkrece?

Jaké látky ledviny filtrují?

Jmenujte části vylučovací soustavy.

Jakou zásadní vlastnost má amoniak? Jaké další orgány se podílí na exkreci odpadních látek z těla?

Z jakého jazyka pochází termín nefros? Jak se jmenuje obor zabývající se onemocněním ledvin?

Kde jsou uloženy ledviny?

Proč mají ledviny barvu odstínů červené?

Jaké jsou části stavby ledviny?

Kde se nachází hlavní filtrační část ledviny?

Čím je ledvina chráněna?

Na co jsou ledviny citlivé?

Jaké další funkce mají ledviny?

Co je to glukóza?

Co způsobuje angiotenzin?

Co ovlivňuje erythropoetin? Jak se jmenuje stálé vnitřní prostředí cizím termínem?

5.1 Výslovnost ž, š, č – čteme slova:

cvičit, hasič, česnek, jazýček, kapesníček, kostička, mastička, ukazováček, štípanec, slečna, jizvička, masáž, sešít, slzička

5.2 Výslovnost ž, š, č – čteme věty:

Namažte si poškozenou kůži mastičkou.

Neplačte a vezměte si kapesníček.

Žák si setřel slzičku kapesníčkem.

Máš zlomenou jednu kostičku, proto tě bolí ručička.

Kostička ukazováčku není poškozená.

Namaž si štípanec mastičkou.

Sestřička slečně na nožce sešila ranku a má jen malou jizvičku.

Hasič si při cvičení poranil ukazováček.

Česnek, česnekový čaj a česneková polévka zvaná česnečka jsou zdravé.

Ukaž mi jazýček a zjistíme, proč tě bolí krček.

5.3 Výslovnost ž, š, č – čteme jazykolamy a říkanky:

- a) Štěpán Škorpil sušil v sušárně na sušáku šušťákovku.
- b) Staré myši na semiši myší kaši koušou. Mladé myšky Micubišky cvičí myší šou.
- c) Že tu želvu nedoženu? Že tu želvu doženu!
- d) Že tu želvu želvovatou, že ji odtud vyženu!
- e) Šiju, šiju košilku,
ušíju ji za chvílku.
Pak ušíju kabátek
naší Dáši na svátek.
A co ještě?
Plášť do deště.
- f) Často čichá do pekáče,
často chodí na koláče,
myška maličká.
Číhá na ni naše kočka,
až se jednou myšky dočká,
bude honička.
Číhá kočka na myšku,
kotě čeká v pelíšku.
Kočka skočí, čapne myšku,
už ji nese do pelíšku.

Upraveno podle: <https://www.promaminky.cz/rikadla-a-basnicky/hlasky-c-s-z-48>

GERIATRICKÝ PACIENT

A je to tady, další ráno. Je teprve pět a za okny je ještě tma. V tomhle starém domě, kde se každou chvíli něco šustne, by člověk málem rychle nabyl dojmu, že v tomhle baráku snad straší. Dám si župan a vezmu si baterku, elektrika v téhle části domu už dávno nefunguje, prý špatný obvod. S každým krokem zavrže schod. Koho vlastně napadlo udělat tady to točité schodiště?! Ale konec přemýšlení, je čas připravit babi snídani, dělat jí společnost, rozveselit ji, a nakonec ji přemluvit ke cvičení, když už ne k tomu dechovému, které by jí pomohlo s bolestí páteře, tak aspoň tu nohu musíme cvičit. Doktor to řekl jasně: „Nejlepší by bylo, kdybyste se o babičku postarala. Potřebuje dělat dechová cvičení a hlavně potřebuje, aby s ní někdo chodil. Taky se vám může stát, že bude mít z pádu takový strach, že se vám z ní stane ležák. A co následuje potom, to si oba jistě domyslíme. Je to už paní v letech a opravdu potřebuje vaši podporu a péči.“

A tak je tohle teď můj život. Snažím se moc nepřemýšlet a být vděčná, že to takhle dobře dopadlo. Ale myšlenkám se člověk těžko ubrání. Zlomenina krčku stehenní kosti, v domě hrůzy, ve vesnici, kde lišky dávají dobrou noc. To je jako z hororu. Ležet pod těmi schody hodiny, než vás někdo najde.

S naší babi to vždycky byla taková zdravotní jízda, což bylo dáno z velké části tím, že neuměla odpočívat a pořád něco musela. Těžko říct, jestli ve svém životě potkala někdy samu sebe, protože na to ona neměla nikdy čas.

Začalo to zlomenou rukou, postupně následovaly dva pády ze schodů do sklepa, kdy se jí naštěstí nic nestalo, úspěšně absolvovala operaci šedého zákalu, ovšem málem ji porazil zápal plic. To jsme si tenkrát mysleli, že už si ji domů neodvedeme a opravdu vypadala, že tohle nezvládne. Tolikrát jsme si všichni slíbili, že teď už to bude všechno jiné, ale nakonec se vždycky všechno vrátilo do těch starých kolejí. Rychle jsme zapomněli, jak se nemohla zvednout z lůžka, jak byla zesláblá, jak jsme ji v nemocnici přemlouvali, aby aspoň něco snědla.

„Dobré ráno, babi.“ říkám vždycky zvesela. „Mně se dneska nechce, já budu ještě chvíli ležet.“ odpovídá mi. A tak se dávám do vyprávění. To má moc ráda, vzpomínky z mého dětství, které nás spolu pojí. Konečně svítá, připravím berle, zvedám zoufající babi z postele a jdeme na záchod, umýt ruce a hurá na snídani. „Petrunko,“ říká mi, „podej mi krabičku s těmi léky.“ „Ale babi, vždyť už si dnešní dávku měla.“ S těmi léky to taky nebyla ze začátku sranda, všechno se naučit, aby to člověk nepomotal.

I když to byl těžký začátek, babi se nakonec skutečně rozchodila, a to i přes své strachy a křehký pohybový aparát. Vydržela toho opravdu hodně a doběhl ji až vysoký věk. Vždycky si přála umřít v domově důchodců. Nikdy jsme úplně nepochopili, jak to chce zařídit, ale tohle poslední přání se jí vyplnilo. Žádný starý dům ani LDN.

1.1 Přečtěte si článek a svými slovy stručně popište jeho obsah.

1.2 Vysvětlete níže uvedené výrazy a vymyslete k nim synonyma.:

ležák	
dům hrůzy	
lišky dávají dobrou noc	
LDN	
vrátit se do starých kolejí	
sranda	
nepomotat	

1.3 Odpovězte na otázky:

- Co se seniorce přihodilo?
- Jaká zranění a onemocnění v průběhu let nasbírala?
- Popište, jaký vliv má na seniora účast rodiny při jeho léčbě?
- Vyjmenujte hlavní úkoly preskribujícího lékaře.
- Představte si, že blízký starší člen rodiny nedodrží léčbu, jak byste s ním pracovali?

• Podmět (Subjekt)

Podmět

- Levovalenční syntaktická pozice
- Na větný člen se ptáme „kdo/co“

Dělení

- Vyjádřený
- Vyjádřený zájmenem bezrodým
- Vyjádřený několikanásobným větným členem

Podmět vyjádřený

je vyjádřený slovním druhem
přísudek se shoduje s podmětem v osobě a čísle

Podstatné jméno:

Příklad:

mužský životný rod

Chirurgové operovali.

mužský neživotný rod

Skalpely řezaly.

ženský rod

Lékařky informovaly.

střední rod

Děvčata psala.

Podmět vyjádřený zájmenem bezrodým

Odkazuje k mluvčímu já, nebo adresátovi ty, vy

Já jsem sepsal chorobopis.

Podmět nevyjádřený zájmenem

Už dlouho jsi mi nenapsal.

U podmětu několikanásobného platí:

- Při spojení podstatných jmen má přednost mužský rod životný a ženský rod před středním rodem.

2.1 Podtrhněte podmět. Rozhodněte, zda je vyjádřený, nebo nevyjádřený. ⇐

1. Projíždějící sanitka ochromila dopravu. ___ 2. Houkání sirén se rozléhalo široko daleko. ___ 3. Přivezte vozík, ať si paní může sednout. ___ 4. Vezmeš tu práci ve výzkumu? ___ 5. Je nám ctí obsadit tuto pozici takovým odborníkem. ___ 6. Zdravotníci záchranáři a hasiči se mu snažili pomoci. ___ 7. Lékaři i zdravotní sestry zažívají při své profesi krušné chvíle. ___ 8. Vezmeš ten zástup? Moc by mi to pomohlo. ___ 9. Říkám vám: „Poradte si sami!“ ___ 10. Sestřička to nemyslela zle. ___
-

2.2 V prvním odstavci v úvodním článku Geriatrický pacient podtrhněte všechny podměty a rozhodněte, zda jsou vyjádřené, nebo nevyjádřené.

3.1 Modelová situace:

Na oddělení, na kterém pracujete, potkáte na chodbě mladou ženu, která doprovází staršího muže. Přijdete k ní a zeptáte se, jak jí můžete pomoci. Z její výpovědi zjistíte, že je na špatném oddělení. Vymyslete si jiné oddělení a popište jí cestu.

3.2 Modelová situace:

Pracujte v páru. Student A lékař, student B senior. Představte si, že přijдете na pokoj seniora na pravidelnou revizi. Mezi tím, co seniora vyšetřujete, vám sdělí, že se mu na pokoji ztratilo pár věcí, mezi kterými je i oblíbený svetr. Seniora uklidněte a navrhněte řešení. Zároveň víte, že to v poslední době není první případ, kdy se pacientovi něco ztratilo.

3.3 Modelová situace:

Představte si, že oddělení, na kterém pracujete, získalo finanční dotaci na zlepšení oddělení pro starší osoby, které se na oddělení vyskytují v různých rolích: pacienti, prarodiče, rodiče apod. Představte ostatním svůj investiční záměr a obhajte si ho.

3.4 Modelová situace:

Mrzne a na silnici je náledí. Fouká, a proto se musíte při chůzi koukat do země, ale i přes nepřízeň počasí si všimnete auta, které projede křižovatkou na červenou. Proběhne vám hlavou, že jste před chvílí viděli seniora s hůlkou, který vstupuje do vozovky mimo přechod. I když se vám ihned podaří zahnat černé myšlenky, najednou slyšíte obrovskou ránu. Popište ostatním, co se stalo. Co jste dělal/a vy a jak se celá situace vyřešila.

3.5 Modelová situace:

Jste pracovníkem v lékárně. Přijde k přepážce paní v letech s očividným kašlem a rýmou. Mezi tím, co kašle a smrká, se vám svěří, že bere spoustu léků, a ještě tohle nadělení. Vždyť sotva jde a lékař je na středisku každé úterý a čtvrtek. Dnes je pátek a do úterý daleko. Bohužel už nemá žádné příbuzné, kteří by ji odvezli do nejbližšího města k lékaři. Vůbec si neví rady, co má dělat. Sanitku si nezavolá, protože přeci nikoho nebude obtěžovat s rýmou. Poradte jí.

3.6 Modelová situace:

Stěhujete se do jiného města. V novinách jste si našel/a inzerát, že ve specializované klinice hledají právě člověka s vaším zdravotnickým zaměřením. Zkuste napsat průvodní dopis k CV, které budete posílat na uvedenou e-mailovou adresu. V průvodním dopise uveďte: název pozice, kde jste se o pozici dočetli, a proč byste ji měli získat právě vy.

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslechněte si rozhovor a doplňte repliky: ↔

Lékař:	Dobrý den, posadte, prosím, paní na připravenou židli a sedněte si vedle ní. Nejdříve se trochu 1. _____. Jste s paní v nějakém příbuzenském vztahu? Jak ji mohu 2. _____ ?
N:	Já se jmenuji Jana Nováková a jsem její dcerou. Maminka se jmenuje Ludmila Rybičková.
Lékař:	Dobrý den, paní Rybičková, co vás k nám 3. _____ ?
R:	Hmmm...
N:	Víte, ona je maminka velice 4. _____ a chvíli jí trvá, než se 5. _____. Na základní informace vám ráda odpovím sama, ať jí dáme trochu času.
Lékař:	Už u nás maminka někdy byla?
N:	Ne.
Lékař:	Zaznamenáme tedy maminčiny údaje. Zavřu okno, aby nás nerušily projíždějící tramvaje a dobře jsme si s vámi a vaší matkou rozuměli.
Lékař:	Co vás přivádí?
N:	Moje matka mi v posledních dnech připadá 6. _____ , jako kdyby žila ve snu. Zapomíná si brát předepsané léky, je 7. _____ , vypráví nám historky, které se buď nestaly, nebo bylo vše úplně jinak.
Lékař:	Jak se staví ke svému okolí?
N:	Celkově je velice kritická, melancholická a místy až 8. _____ , ačkoli byla ještě donedávna v rámci možností pozitivní a držela si zdravý nadhled.
Lékař:	A maminka žije s vámi?
N:	Maminka žije sama v domě na venkově. Dodnes se stará o drobnou drůbež a kočku Mínu. Manžel jí umřel před třemi lety a od té doby jde vidět, že se cítí stále více 9. _____. Samozřejmě ji pravidelně navštěvujeme, ale není to ono.
Lékař:	Bere maminka nějaké léky?
N:	Ano, připravila jsem seznam, abych na některé nezapomněla. Koupila jsem mamince 10. _____ , abych měla přehled.
Lékař:	Paní Rybičková, podívejte se na mě, jak se cítíte? Souhlasíte se svojí dcerou? Rozumíte všemu, co si tady povídáme?
R:	Hmmm... ano
Lékař:	Tady je kapesník, utřete si slzy.

R:	Už mi to za to nestojí.
Lékař:	A co za to nestojí?
R:	...
Lékař:	Vysvětlíte mi to, prosím?
R:	...
Lékař:	Řekněte mi, paní Nováková, s čím se vaše matka léčí?
N:	Moje matka se léčí s vysokým krevním tlakem. Dále má problémy s páteří, protože celý život pracovala s drůbeží a také na poli, kdy tahala těžké věci. To víte, život na venkově není jednoduchý a taky byla 11. _____ .
Lékař:	Paní Rybičková, už je vám o něco lépe. Můžu vám nabídnout sklenici vody?

- Výslovnost H, G, CH – opakování

5.1 Dopište příběh pomocí uvedených slov. Poté se vystřídejte ve čtení článků a pozorujte výslovnost znělého H a G a neznělého Ch:

hladovka hlas hluk hrtan hrdlo

chrupavka chrup choroba chřipka chytit

gáza gauč gastroenterologie s grácií gesto

Text:

Procházím se v parku Psychiatrické nemocnice Jihlava. I když vím, že paměť mi už tolik neslouží a vzpomínky jsou mlhavé, neustále před očima vidím první den své hospitalizace.

Zacinkání klíčů v zámku, nesrozumitelná gestikulace mé ženy. Shluk lidí před domovními dveřmi. Co se mi to vlastně stalo? A co to způsobilo? ...

1.1 Přečtěte si úvodní text:

Život doktora Václava Vojty a cesta k Vojtově metodě

Český lékař, který se specializoval na neurologii, MUDr. Václav Vojta se narodil 12. 6. 1917 ve vesnici Mokrosuky v oblasti jižních Čech. Od roku 1937 studoval v Praze na Univerzitě Karlově. Vypukla ale válka a začala německá okupace. Proto mohl Vojta dokončit studium až v roce 1947 (Vojta & Peters, 2010). O rok později začal pracovat jako asistent na neurologické klinice profesora Kamila Hennera, kterému jako poděkování za cenné rady věnoval jednu ze svých nejvýznamnějších knih *Mozkové hybné poruchy v kojeneckém věku*.

Na klinice profesora Hennera Vojta pracoval až do roku 1956. V roce 1954 splnil atestaci v oboru neurologie a o tři roky později pak ještě atestaci z oboru dětské neurologie. Dokonce pak pracoval jako vysokoškolský lektor pro dětskou neurologii na UK v Praze. Když přišel rok 1968 a okupace Československa, Vojta emigroval do Spolkové republiky Německo. To byl důvod, proč byla jeho metoda, známá jako Vojtova metoda, u nás zakázána (Dolínková, 2006; Vojta, 1993; Vojta & Peters, 2010).

V Německu se nejdříve věnoval vědecké práci. Jako vědecký pracovník na Ortopedické klinice v Kolíně u profesora Imhausera mu byla nabídnuta možnost pokračovat ve své práci na vývojové kineziologii³ a diagnostice a v neposlední řadě také vést kurzy pro lékaře a fyzioterapeuty.

V roce 1975 již s titulem profesora odešel Vojta se svým týmem do Mnichova. Až po roce 1989 se mohl vrátit zpátky do Prahy. Zde začal vyučovat na UK na Fakultě tělesné kultury a sportu. Ačkoliv se profesor Vojta vrátil do Prahy, dále působil i v Mnichově. Právě tam se svým týmem rozvíjel diagnostický a terapeutický systém reflexní lokomoce⁴.

3. Vývojová kineziologie je věda, která se zabývá pohybovými projevy člověka (Hartl & Hartlová, 2010).

4. Reflexní lokomoce (reflexní pohyb, pohyb vpřed) ve své podstatě směřuje k vzrůstající a stupňující svalové aktivitě, kdy se tělo všemi svými částmi snaží dosáhnout vzpřímení a pohybu vpřed (Čemusová, Pánek, Pavlů, 2011).

Svou kariéru profesor Vojta ukončil roku 1995 a zemřel o pět let později ve věku 83 let v Mnichově (Kolář, 2010).

Tzv. Vojtova metoda vznikala od 50. let 20. století. Tehdy Václav Vojta zpozoroval změnu spasticity⁵ v průběhu manipulace s dítětem školního věku trpícím spastickou diparézou⁶. Prováděl četná pozorování, vyvíjel svůj terapeutický koncept a objevil reflexní lokomoci (Vojta & Petres, 2010). U pozorovaných dětí zjistil, že díky přesně definovaným podnětům v jistých částech těla a v různých tělesných polohách, můžeme vyvolat nevědomé motorické reakce končetin a trupu (Kolář, 2010).

Doktor Vojta vycházel z představy, že základní hybné vzorce jsou programovány geneticky v centrálním nervovém systému každého jedince (Kolář, 2010). Daný jedinec je má k dispozici jako základní výbavu pohybů potřebnou pro vzpřímení a pohyb vpřed – zde může být myšlen úchop, otáčení, lezení i chůze. Následkem poruch pohybové soustavy i CNS (centrální nervové soustavy) je spontánní zapojení těchto základních pohybů omezeno.

Díky Vojtově metodě je možné aktivovat CNS a pokud jsou dříve nefunkční svalové funkce obnoveny a popsaná manipulace s pacientem je vykonávána opakovaně, pacient může přenést tyto svalové funkce do spontánní motoriky, a tím je schopen pohyby vykonávat automaticky (Haladová, 2007; Vojta & Peters, 2010).

Upraveno podle *Vojtova metoda z pohledu rodičů a profesionálů* (Bezděková, P. UPOL Olomouc, 2017).

Dostupné online na: https://theses.cz/id/rrmlbi/Kvalifika_n_prce.pdf

1.2 Odpovídejte na otázky na základě uvedeného článku:

- 1) Na jaké obory se specializoval doktor Vojta?
- 2) V jakých zemích působil?
- 3) Proč byla jeho metoda v Československu zakázána?
- 4) Proč doktor Vojta emigroval?
- 5) Vysvětlete pojem spasticita.
- 6) Co je to spastická diparéza?
- 7) Stručně popište fungování Vojtovy metody.
- 8) Co všechno můžeme chápat jako pohyb vpřed?
- 9) Vysvětlete pojem reflexní lokomoce.

Slovní zásoba:

Vývojová kineziologie

Spasticita

Spastická diparéza

Atestace

Reflexní lokomoce

5. Zvýšený svalový tonus s odporem proti protažení a náhlým zhroucením při přílišném protažení většinou posturálních svalů (Orth, 2009).

6. Spastická diparéza je jeden z typů dětské mozkové obrny, kdy jsou postiženy zejména dolní končetiny. Horní končetiny jsou bývají postižené tako, ale v menší míře (Šišková, 2011).

1.3 Doplňte slova z předchozího cvičení do vět ve správném tvaru:

- 1) Na přednášce jsme probírali
- 2) Syn mé kamarádky trpí
- 3) Studenti musí splnit jednu nebo dvě
- 4) Zvýšený svalový tonus s odporem proti protažení a náhlým zkroucením nazýváme
- 5) Rozhodl jsem se věnovat, vědě o pohybových projevech člověka.

1.4 Vypište z následujícího textu substantiva:

Vojtova metoda

Vojtova metoda je diagnostický a terapeutický princip, který je využíván u dětí (ale i dospělých) s cerebrální parézou. Principem je snaha vyvolat reflexní pohyby jako reakci na stimulaci přesně definovaných bodů. Pomocí reflexní lokomoce je aktivována CNS a dochází ke znovuobjevení a utužení vrozených fyziologických vzorů, které jsou při patologii CNS potlačeny. Základy této metody položil český neurolog Václav Vojta v 50. letech 20. století na základě vlastního pozorování a empirických zkušeností.

Dle Vojtovy teorie lze zasahovat do geneticky zakódovaného motorického programu člověka. Při patologii CNS jsou fyziologické pohybové vzorce potlačeny, ale lze je vyvolat znovuvytvořením reflexních nervových drah v mozku. Je proto třeba navést dítě k tomu, aby tento pohyb vykonalo a dále je opakovalo, aby se jeho správné provedení zafixovalo. Vojtův princip využívá toho, že přesným zásahem z periferie (aferentací) je vyvolána konkrétní motorická odpověď (eferentace). Na tzv. spouštěcích zónách (přesně vymezené části těla) je manuálně aplikován tlak a dochází k vyvolání automatických lokomočních pohybů, které Vojta nazval jako reflexní plazení a reflexní otáčení. Tyto motorické projevy nejsou nahodilé, nýbrž pravidelné a přesně popsané.

Upraveno podle Vojtova metoda, dostupné online na: https://www.wikiskripta.eu/w/Vojtova_metoda

1.5 Na základě textu rozhodněte, která tvrzení jsou pravda (P) a nepravda (N).

- 1) Vojtova metoda je terapeutický princip využívaný u dospělých.
- 2) Pomocí aktivování svalů dochází ke znovuoobjevení a utužení vrozených fyziologických procesů.
- 3) Na základě Vojtovy metody je možné zasahovat do geneticky zakódovaného motorického programu člověka.
- 4) Aferentace je odborný název pro vyvolanou konkrétní motorickou odpověď.
- 5) Reflexní otáčení a reflexní plazení jsou nahodilé motorické projevy.

• Přístavek (apozice)

Co je to apozice?

Termín se užívá v souvislosti především s nevětnými, zejména substantivními, ale i větnými spojeními typu:

- Sněžka, nejvyšší hora Čech
- U okna v křesle
- V sobotu 9. prosince
- Měl jednu slabou stránku: projevoval příliš kladný vztah k alkoholu⁷.

Co je to přístavek?

Jedná se o vedlejší rozvíjející větný člen. Od ostatních větných členů se liší tím, že s výrazem, ke kterému se pojí, tvoří specifický typ koordinačního spojení. Jednotlivé složky tohoto spojení pak plní vůči ostatním větným členům stejnou syntaktickou funkci. Mluvíme o členech apozičního vztahu. Vyznačují se totožností mimojazykového referenta nebo aspoň referent jednoho členu je v referentu druhého obsažen. Jinými slovy členové apozičního vztahu vyjadřují tutéž představu, ale různě.

Přístavek tvoří dva základní typy – těsný (planeta Merkur) a volný (Praha, hlavní město České republiky). Těsný přístavek se od volného liší pouze těsností spojení členů apozičního vztahu. Není mezi nimi pauza a tvoří jednu informační a intonační jednotku. Volný přívlastek se od těsného liší pouze volnějším způsobem připojení, které se v mluveném jazyce projevuje pauzou a intonační mezerou, v písemné formě čárkou nebo jiným interpunkčním znaménkem.

2.1 Přečtěte si následující věty a vyhledejte přístavky:

Největší planeta sluneční soustavy Jupiter zajímá mnoho vědců.

Dinosauři, dnes již vyhynulí ještěři, obývali naši planetu před miliardami let.

Jaroslav Seifert, nositel Nobelovy ceny za literaturu, napsal slavné dílo Maminka.

Athéna, řecká bohyně moudrosti, je vyobrazována na ilustracích mnoha knih ve zlaté zbroji.

Nejvyšší hora Evropy Mont Blanc dosahuje výšky 4807 m n. m.

Jan Werich, český divadelník a filmový herec, za války emigroval, ale pak se vrátil do vlasti.

Nejslavnější komická dvojice Laurel a Hardy dodnes mají své obdivovatele.

7. Nový encyklopedický slovník češtiny, dostupné online: <https://www.czechency.org/slovník/APOZICE#p%C5%99%C3%ADstavek>

2.2 Určete, ve kterých případech vět ve cvičení 2.1 se jedná o přístavek těsný a kdy o přístavek volný.

2.3 Přepište následující věty tak, aby byl ve výsledné větě užit přístavek těsný:

Hemoglobin, červené krevní barvivo, na sebe váže kyslík.

Pneumonie, zápal plic, je závažné onemocnění.

Kalcium, vápník, je důležitou složkou podporující pevnost kostí.

Hořčík, odborným názvem magnesium, se podílí na správném fungování nervové soustavy.

Všechny pacientky, vdané či svobodné, chodí na pravidelné gynekologické prohlídky.

Studenti, v prvním i posledním ročníku, se musí pravidelně připravovat na zkoušky.

Kouření tabákových výrobků, cigaret i doutníků, způsobuje závažné poškození plic.

Bohdan Pomahač, český lékař, provedl jako první na světě transplantaci obličeje.

KOMUNIKACE

3.1 Konverzace – hraní rolí – pacient a lékař

Vymyslete otázky, které budete pokládat vašemu lékaři, který vám doporučil cvičení Vojtovou metodou. (Alespoň 5 otázek). Lékař se snaží pacientovi na otázky odpovědět a vše potřebné k Vojtově metodě vysvětlit.

3.2 Hraní rolí. Pacient/ka nerozumí proč má doma s dítětem cvičit Vojtovu metodu. Na základě informací, které znáte o Vojtově metodě vysvětlete pacientovi/pacientce, proč je tato metoda prospěšná.

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

1.4 Poslechněte si následující video a odpovězte na otázky:

<https://www.youtube.com/watch?v=4Jwl8FPewt4&t=2s>

Kdo je autorem Vojtovy metody?

Jak se jinak nazývá Vojtova metoda?

K čemu se tato metoda používá?

Čeho docílíme používáním Vojtovy metody?

V čem spočívá cvičení?

Jaké jsou diagnózy vhodné k terapii Vojtovou metodou?

Jaké jsou diagnózy vhodné k terapii Vojtovou metodou u dospělých?

5.1 Výslovnost d/d', t/t' – čteme slova:

Plod, svod, knot, plot, plodina, rostlina, tětíva, tisk, tis, tyran, tykat, tikat

Udice, lednice, ploštice, tymián, otlý, mladistvý, divadelní

5.2 Výslovnost d/d', t/t' – čteme věty:

Divák se dívá na divadelní představení.

Týna si tyká s tím mladým studentem.

Děti stály trochu dál.

5.3 Lámeme si jazyk. Opakujte každý řádek slov několikrát po sobě.

Tisk, stisk, tykat, tikat

Udice, lednice, matice, ploštice

Otlý, zletilý, nastydlý, dětský

Vladimír, Vladivoj, Dušan

5.4 Slova cizího původu v češtině. Dbejte správné výslovnosti.

Ortopedie, pediatrie, diktát, diktovat, diktátor, titul, titulní, politika, politik, politický, pragmatik, pragmatický, praktický, taktika, taktik, taktický, audio, audiovizuální, pediatr, meningitida, bronchitida, tradice, tradiční, rádio, radioaktivní, reaktivní, diplomat, diplomacie, diplomatický

5.5 Přečtěte si nahlas vybraná jména z českého kalendáře.

Dita, Vladislav, Kristián, Vlastimil, Matylda, Ingrid, Otýlie, Ctirad, Doubravka, Natálie, Vlasta, Lýdie, Radana, Vendelín, František, Justýna, Kryštof, Ludmila, Radka, Linda, Adéla, Augustýn

VAGINÁLNÍ A OPERAČNÍ POROD

Porod je ukončení těhotenství narozením živého, nebo mrtvého novorozence. Rozlišujeme porod **v termínu**, porod **předčasný** a porod **opožděný**. Porod se dělí na 3 doby porodní: **otevírací**, **vypuzovací** a dobu „**k lůžku**“ (porod placenty).

Ve většině případů porod začíná spontánně, kdy je zahájen přirozeným samovolným nástupem děložní činnosti či odtokem plodové vody. V některých případech přistupujeme k **indukci** (vyvolání porodu) pomocí farmakologické či fyzické stimulace dělohy s cílem vyvolání kontrakcí.

Rutinně využívanými zobrazovacími metodami jak v těhotenství, tak po příchodu rodičky na porodní sál jsou **kardiotokografické** (CTG) a **ultrasonografické** vyšetření. Dalším rozhodujícím faktorem při příjmu rodičky na porodní sál je vaginální vyšetření, kdy posuzujeme zkracování a dilataci děložního čípku (cervix).

Mezi vaginální extrakční operace řadíme **kleště (forceps)** a **vakuumextrakci (VEX)**. Tyto metody slouží k usnadnění porodu hlavičky plodu v indikovaných situacích. Operační vaginální porod je spojen s riziky pro matku i pro plod a každou indikaci je tedy nutné pečlivě zvažovat. Na druhé straně, nelze ale provozovat porodnickou praxi bez užití těchto technik.

Císařský řez (sectio caesarea) je nejčastěji prováděnou operací, kterou se ukončuje těhotenství ve třetím trimestru a vaginální porod z akutní indikace. Na rozdíl od vaginálních operací, které porod ukončují až v závěru druhé porodní doby, se císařský řez provádí většinou dříve nebo již v těhotenství. Podle povahy indikací se císařský řez dělí na dva druhy: **plánovaný** a **akutní**. U plánovaného císařského řezu je indikace předem známa a již v těhotenství je rozhodnuto o jeho termínovém nebo dřívějším provedení. U akutního císařského řezu vzniká indikace buď postupně, anebo náhle, když je nepředpokládaně ohrožena matka nebo plod či oba zároveň. Mezi nejčastější indikace akutního císařského řezu patří **kefalopelvický nepoměr** (výrazně úzká pánev a nepřiměřená velikost hlavičky plodu) a **akutní či chronická hypoxie plodu**.

Šestinedělí (puerperium) je období do 42. dne (šest týdnů) od ukončení porodu. Je charakterizováno ústupem fyziologických změn spojených s adaptací organismu na těhotenství a rozvojem laktace. Šestinedělí lze rozdělit na **časné** (rané) – prvních sedm dní po porodu, a **pozdní**, což je doba nutná k involuci těhotenských změn pohlavních orgánů.

1.1 Přečtěte si text a svými slovy stručně popište jeho obsah.

1.2 Popište svými slovy průběh porodnických zobrazovacích vyšetření:

1.3 Spojte slova cizího původu s jejich českými synonymy: →

A	B
uterus	děložní čípek
forceps	lůžko
sectio caesarea	šestinedělí
cervix	vytažení
placenta	kleště
kontrakce	císařský řez
extrakce	děloha
puerperium	stah

1.4 Pracujte v párech. Vytvořte dialogy, kde informujete pacientku o nutnosti provedení níže zobrazených porodnických operací.

Druhy přísudku	
Přísudek slovesný	a. Slovesný jednoduchý Tvoří ho 1 sloveso v určité osobě, čase atd. <i>Doktorka ordinuje dopoledne.</i>
	b. Slovesný složený Tvoří ho způsobové (muset, moci, smět, mít, chtít) nebo fázové (začít, začínat, zůstat, zůstávat, přestat, přestávat) sloveso + infinitiv. <i>Rodička může požádat o epidurální analgezií.</i>
Přísudek jmenný se sponou (slovesně-jmenný)	Tvoří ho sponové sloveso (být, bývat, stát se, stávat se) + přídavné nebo podstatné jméno. <i>Adélka byla prvním miminkem narozeným v novém roce.</i>
Přísudek jmenný	Tvoří ho pouze podstatné nebo přídavné jméno, sponové sloveso chybí. <i>Návštěvy povolené. – Návštěvy (jsou) povolené.</i>
Přísudek citoslovečný	Tvoří ho citoslovce. <i>Pes hop přes plot.</i>

Pro přísudek platí:

- Vyjadřuje činnost nebo stav podmětu.
- Může být vyjádřen: slovesem, slovesem a zvrtným zájmenem se/si, několika slovesy, slovesem a přídavným/podstatným jménem.
- Ptáme se na něj: Co dělá podmět?

2.1 Dejte přísudek do správného tvaru: ⇄

- Sestra (obvolávat) pacienty s nabídkou volného termínu.
- Pacientka (začít vnímat) bolesti víc.
- Lékaři (rozhodnout se) provést akutní císařský řez.
- Placenta (neodloučit se).
- Lékař (potvrdit) u pacientky odtok plodové vody.

• Shoda přísudku s podmětem jednoduchým

Podmět je v čísle jednotném	
Podmět je rodu mužského	– přísudek má nulovou koncovku , bez ohledu na životnost či neživotnost podmětu <i>Otec s nadšením sledoval vážení a měření svého novorozeného syna.</i>
Podmět je rodu ženského	– ve tvaru přísudku je koncovka -a <i>Porodní asistentka podporovala rodičku po celou dobu porodu.</i>
Podmět je rodu středního	– přísudek je zakončen na -o <i>Miminko po porodu zakřičelo nahlas.</i>

Podmět je v čísle množném	
Podmět je rodu mužského životného	– přísudek má koncovku -i <i>Záchranáři dovezli paní Svobodovou na porodní sál včas.</i>
Podmět je rodu mužského neživotného	– přísudek má koncovku -y <i>Všechny porodní pokoje byly o víkendu obsazené.</i>
Podmět je rodu ženského	– přísudek má koncovku -y <i>Sestřičky si vychutnávaly odpolední kávu.</i>
Podmět je rodu středního	– přísudek má koncovku -a <i>Dvojčata se narodila těsně před půlnocí.</i>

Je-li složkou několikanásobného podmětu alespoň jedno podstatné jméno rodu muž. živ., shoda se řídí jím, a v přísudku proto píšeme měkké **-i**.

2.2 Pracujte podle vzoru.: ⇄

Lékaři se sešli i na hlášení.

- Předporodní kurzy navštěvoval ženy různého věku.
- Sestřičky na oddělení byl moc milé a usmíval se.
- Kamarádce se včera narodil dvojčata.
- Anesteziolog a instrumentářka dorazil na operační sál.
- Studentky se přihlásil do porodnického kroužku.
- Maminky a novorozenci byl přeloženi na standardní oddělení.
- Paní Nováková a její miminko odjel domů taxíkem.

3.1 Prohlédněte si obrázky. Pracujte v párech. Vytvořte dialogy.

a) partner – lékař

b) rodička – porodní asistentka

c) dětská sestra – rodička

3.2 Diskutujte:

- Co si myslíte o porodu v domácím prostředí? Jaká jsou s tím spojená rizika?
- Otec u porodu – Ano, nebo Ne?
- Oficiálně v České republice císařský řez na přání provést nelze, v některých jiných státech ale ano. Myslíte si, že by takovou možnost měly mít i české rodičky? Proč?

3.3 Modelová situace. ↗

Jste lékař-porodník, vracíte se z oběda na oddělení a u vrátnice potkáte těhotnou, která se drží za břicho a stěná bolestí. Co uděláte jako první a na co se pacientky zeptáte?

3.4 Modelová situace.

V noční službě se vám opakovaně vrací těhotná, která vám tvrdí, že rodí. Je zdravá, v termínu (v 40. týdnu těhotenství), má klidový těhotenský vaginální nález, fyziologický CTG monitor, objektivně lze usoudit, že nemá kontrakce, ani žádné jiné bolesti. Vysvětlíte jí co nejsrozumitelněji, že se má vrátit tehdy, až bude mít pravidelné kontrakce po 5 minutách, nebo když jí odteče plodová voda.

3.5 Modelová situace. ↗

Jste na porodním sále a jeden z porodů nepostupuje kvůli suspektnímu kefalopelvickému nepoměru. Rodička i plod jsou v ohrožení života. Je indikované ukončení porodu akutním císařským řezem. Rodička ale provedení operace odmítá, moc si přeje porodit miminko spontánně, protože je to „přirozenější“ a nechce, aby jí po operaci zůstala ošklivá jizva na břiše. Vysvětlíte jí co nejsrozumitelněji, proč musíte k operaci přistoupit a jaká jsou rizika vaginálního vedení porodu v této situaci.

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

Průměrný věk prvorodiček v ČR za posledních pět let klesl o téměř dva roky z 30,7 let na 28,8 roků. Plně kojených je při propuštění 75 procent dětí, asi pětina dětí je ale v porodnici dokrmována.

Z průzkumu vyplynulo, že v předchozích dvou letech porodů ovlivňovala protikoronavirová omezení. Znatelný byl například pokles ve všech typech přípravy k porodu. Zatímco v roce 2017 se předporodního kurzu v porodnici účastnila skoro šestina žen, loni to bylo jen pět procent. Jednorázovou informační schůzku absolvovala před pěti lety více než čtvrtina žen, loni jen necelých 16 procent.

Postupně narůstá podíl porodů, které jsou uměle vyvolané. V roce 2017 jich byla pětina, loni více než čtvrtina. „Mezi respondentkami, které měly uměle vyvolávaný porod, jsme zjistili dvakrát vyšší podíl akutních císařských řezů než u žen, kde se porod rozběhl spontánně,“ uvedly autorky analýzy.

Porodní asistentky se podílely na 85 až 90 procentech porodů. Loni vedly průběh i závěr porodu u více než 35 procent žen, v roce 2017 u zhruba čtvrtiny. Nejčastějším scénářem porodu je příjem lékařem či lékařkou, samotný porod vedený porodní asistentkou a závěr porodu opět lékařem. Loni jich takových byla téměř polovina. Podle průzkumu část žen při porodu vyzkoušela více poloh na porodnickém lůžku, jednotky procent v dotazníku uváděly také použití porodnické stoličky, klek na žíněnce nebo porod do vody.

Pozitivním směrem se podle autorek průzkumu posouvá péče na porodním sále hned po porodu. V roce 2017 bylo dítě na tělo matky ihned po porodu položeno ve dvou třetinách porodů, loni u více než 77 procent. Pupeční šňůra byla přestřižena až po dotepání téměř v polovině případů, před pěti lety jen u necelých 29 procent žen. Přibývá také prvních vyšetření novorozence přímo na těle matky. Loni tak zdravotníci vyšetřili skoro každého pátého, v roce 2017 jen každé desáté dítě.

Podle metodického pokynu Ministerstva zdravotnictví ČR je doporučeno propuštění ženy nejdříve 72 hodin po porodu. Více než 13 procent respondentek loni odcházelo domů dříve, v roce 2017 to bylo pět procent žen. V dotaznících odpovídaly, že důvodem bylo lepší zvládnání kojení v pohodlí domova, možnost přizpůsobit denní rozvrh potřebám matky a novorozence nebo nespokojenost s péčí na oddělení šestinedělí.

V Česku je ročně asi 110 000 porodů, funguje asi 90 porodnic a 12 perinatologických center pro péči o nedonošené děti. Úmrtnost dětí je asi 4,7 promile a ročně zemře asi deset matek. Statistiky postihují jen porody v porodnicích, data o domácích porodech podle odborníků neexistují. Názory na domácí porody nebo porodní domy se různí, proti jsou hlavně lékaři.

Kompromisem mají být centra porodní asistence v areálu porodnic, která se postupně v nemocnicích budují. Porody v nich vedou porodní asistentky, lékaře mají možnost zavolat okamžitě v případě komplikací. Porodní pokoje umožňují také větší přítomnost blízkých rodičky.

Průzkum projektu Průvodce porodnicemi, o kterém informovala v tiskové zprávě společnost Aperio. Respondentky v on-line dotaznících hodnotily svou porodnici v letech 2017 až 2021, vyplnilo jich ho více než 5200.

4.1 Řekněte, zda jsou tvrzení pravdivá, nebo nikoli: ⇄

	Ano	Ne
Průměrný věk prvorodiček v ČR za posledních pět let stoupl.		
Plně kojených je při propuštění 75 % dětí.		
Porodní asistentky nemůžou vést porod.		
Více než 50 % respondentek loni odcházelo domů dříve než 72 hodin po porodu.		
V Česku je ročně asi 110 000 porodů.		
Podíl uměle vyvolaných porodů postupně narůstá.		
V centrech porodní asistence by vedli porody lékaři.		

4.2 Diskutujte. Vysvětlete svůj názor.

1. Co si myslíte o vedení fyziologického porodu pouze porodní asistentkou bez zásahu lékaře?
2. Měly by se ženy propouštět z porodnice dříve než 72 hodin po porodu?
3. Jaké jste zaznamenali nejzásadnější rozdíly mezi porodnictvím v České republice a ve vaší rodné zemi?

 VÝSLOVNOST

5.1 Poslechněte si jazykolamy a pětkrát zopakujte:

Já rád játra, ty rád játra, ty rád játra, já rád játra, co nám brání dát si játra?

*Byl jednou jeden Řek a ten mi řekl, abych mu řekl, kolik je v Řecku řeckých řek.
A já mu řekl, že nejsem Řek, abych mu řekl, kolik je v Řecku řeckých řek.*

Byly přičteny přičtené ceny, tak z čeho chceš sčítat?

Vlky plky, drbu vrbu, vlk zmrzl, prst zvlhl, zhltl hrst zrn.

POTRAVINOVÉ A LÉKOVÉ ALERGIE

„Alergie je přehnaná reakce imunitního systému organismu na látky, které jsou za normálních okolností neškodné, např. obilí, vonné silice apod.

Příslušnou látku může člověk vdechnout ústy nebo nosem, spolknout nebo s ní přijít do styku pokožkou. Na rozdíl od infekcí nejsou alergie nakažlivé a nepřenáší se z člověka na člověka.

Úkolem imunitního systému je chránit tělo před choroboplodnými toxiny a patogeny. Imunitní buňky mají rozlišovat neškodné a potenciálně škodlivé cizorodé látky. V případě alergie jsou však imunitní buňky zmatené.

Reakce protilátky s antigenem funguje dobře při napadení viru např. planých neštovic či zarděnek, ale pokud člověk trpí alergií, obrátí se tento mechanismus proti němu. Imunitní buňky tvoří protilátky proti substancím, které člověku nijak ublížit nechtějí. Příčinou problému je reakce organismu na danou látku, nikoliv samotná látka.

Jako příklad může sloužit alergie na potraviny, kdy tělo při každém novém kontaktu s danou potravinou začne tvořit příslušnou protilátku zvanou imunoglobulin E (IgE), která se podílí na všech alergických reakcích, IgE stimuluje mastocyty, jež začnou uvolňovat histamin, chemickou látku důležitou pro trávení a rozšiřování drobných cév. Ta ovšem v nadměrném množství může vyvolávat alergické projevy, tj. člověku teče z nosu, svědí spojivky nebo například slzí oči. Při alergii dochází k celkové stimulaci receptorů bolesti a člověk se může cítit celkově nekomfortně. Za všemi těmito symptomy může stát právě zvýšená hladina histaminu.“

Život ohrožující je alergická reakce tzv. anafylaktický šok, kdy imunitní systém nepřiměřeně reaguje na podnět. Ten může být potravinového původu – arašídů, ovoce, také potravinová aditiva nebo léky, které též mohou způsobit tento stav, nebo latex či bodnutí hmyzem. Jedinou pomocí je podání adrenalinu.

Pro rozpoznání původce alergie se běžně provádí kožní test, kdy se velmi malé množství extraktu z potravinového alergenu buď nanese do drobné ranky v kůži, nebo injekčně vpraví do nejsvrchnější vrstvy pokožky, zpravidla na zádech nebo paži. V případě, že test nevyjde jednoznačně, u potravinových alergií se nabízí tzv. eliminační dieta, kdy pacient vyřadí ze svého jídelníčku na dva až tři týdny potraviny, ve kterých se nachází konkrétní alergen. Po uplynutí dané doby znovu potraviny do jídelníčku zařadí a bude pozorovat, zda se alergické projevy znovu objeví. Má-li pacient podezření, že mu alergickou reakci spouští vejce, vyřadí na dva až tři týdny vše, co jej obsahuje. Bude sledovat, zda příznaky alergie ustoupí. Po uplynutí dané doby vejce do své stravy opět zařadí a bude sledovat, zda se příznaky znovu objeví. Pokud ano, objevil alergen, který mu zneprjemňuje život. Jestliže se na původce přijde, je dobré se mu vyvarovat.

Jinak alergii léčíme antihistaminiky, která obsadí receptory odpovědné za vyplavení histaminu ve finální fázi alergické reakce. Používáme i kortikoidy, nejlépe lokálně ve spreji do nosu nebo inhalací do plic. Dalšími antialergiky jsou kromony, což jsou látky blokující uvolnění histaminu z buněk. Léčiva se podávají v různých formách – tablety, sirupy, spreje či kapky, inhalací jako roztoky či prášky. Délka užívání se odvíjí od celoročních a sezónních projevů. V případě lékových alergií je základem léčby eliminování kontaktu s daným léčivem.

1.1 Přečtěte si text. Zamyslete se, zda máte vy sami nějaké alergické reakce, nebo zda se ve vašem okolí vyskytuje člověk s alergickými reakcemi. Řekněte, jak se projevují a jak probíhá léčba.

1.2 Student, se kterým sedíte v lavici, dostane anafylaktický šok. Skupinově se zamyslete nad řešením situace. Pokud se při záchraně studenta musí rozdělit úkoly, rozdělte si je mezi sebou dle specializací.

1.3 Rozhodněte, zda výrok platí, či ne. Pokud ne, opravte jej. ⇄

	Ano	Ne
Alergie nelze léčit.		
Jediným způsobem k rozpoznání potravinové alergie je eliminační dieta.		
Tělo při každém kontaktu s alergenem vytváří protilátku zvanou imunoglobulin E.		
Antihistaminika zabrání vyplavení histaminu, a tím utlumí alergickou reakci.		
Anafylaktický šok je synonymem pro slabou alergickou reakci.		

• Atribut (přívlastek)

- rozvíjí substantivum a také na něm závisí
- ptáme se na něj – jaký? který? čím?

Atribut kongruentní (přívlastek shodný)	Atribut nekongruentní (přívlastek neshodný)
shoduje se v rodě, čísle a pádě	nemění tvar
většinou stojí před substantivem (v odborných termínech za substantivem)	stojí za substantivem
př. velká kočka, žlutý a bílý narcis, to naše velké dítě, kyselina chlorovodíková	př. alergologie do kapsy, nemocnice Praha

Atributy z hlediska větné stavby dělíme:

volný	těsný
lze ho vynechat, nemění smysl věty	vyjadřuje podstatnou informaci ve větě
oddělujeme ho čárkou	neoddělujeme čárkou
př. Lékař, zamyšlený v křesle, pracuje jako alergolog.	př. Lékaři přednášející v Zurichu jsou špičkou ve svém oboru.

Atributy dělíme podle způsobu rozvíjení substantiva:

několikanásobný	postupně rozvíjející
oddělujeme čárkou	neoddělujeme čárkou
př. lékové, potravinové a pylové alergie	př. vlhké sklepní byty

2.1 Vyhledejte ve větách všechny atributy kongruentní i nekongruentní: ⇄

- Babička z Teplic má alergii na kravské mléko.
- Koupila jsem kamarádce dárek pro radost, protože ji hodně trápí alergická rýma.
- Alergenová imunoterapie je dlouhodobá léčba, při které je podávána přesná dávka kauzálního alergenu za účelem navodit jeho toleranci.
- Jednou z příčin anafylaktoidních reakcí jsou poruchy metabolismu kyseliny arachidonové.
- Laboratorní vyšetření je v alergologii velice důležité.

2.2 Dopište interpunkci ve větách a odůvodněte: ⇄

- Eliminace alergenů je základní režimové opatření.
- To platí i u slabých i silných lékových alergií.
- Alergie na suché plody koryše exotické ovoce či ryby mohou být objeveny až v pozdějším věku.
- Daniela Paufová lékařka dětského oddělení žije v Praze.
- Studenti dosahující výborných výsledků získají stipendium.

3.1 Pracujte s obrázky:

a) Popište obrázek. Použijte uvedená slova.

vejce **arašídové máslo** **ovoce** **lepek** **domácí** **mlsný**

obr. 8

b) Vyberte si jeden z alergenů a představte si, že na něj máte alergii. Povzte, jak vám dieta ztěžuje stravování.

obiloviny – pšenice/ špalda/ žito/oves	ořechy – vlašské, lískové, kešu, mandle, pistácie	měkkyši, korýši – rak, mořské plody
arašídý	sója	mléko
hořčice	sezamová semena, vlčí bob	celer

obr. 9

c) Představte si, že jste v roli člověka, kterému jeho partner vyčítá, že nedodrжуje předepsanou dietu a má kvůli tomu zdravotní problémy. Zkuste na jeho kritiku zareagovat:

- Kritizujte sebe (např. Já jsem nemožný.)
- Obviňujte či kritizujte partnera (např. Ty mi stále něco vyčítáš.)
- Hledejte příčiny, proč to tak máte. Co by se s tím dalo dělat.
- Zkuste pochopit partnera, proč mu to tak vadí a zkuste společně najít řešení.

8. JIRCHÁŘOVÁ, Šárka. Dětské nemoci: Nejčastější potravinové alergie u dětí.

U kterých potravin bychom měli být obezřetní. In: MotherClub [online]. 15. 11. 2019 [cit. 2023-03-08].

Dostupné z: <https://motherclub.cz/nejcastejsi-potravinove-alergie-u-deti-u-kterych-potravin-bychom-meli-byt-obezretni/>

9. Školní jídelna Pacov: Alergeny [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://skolnijidelnapacov.cz/alergeny/>

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslechněte si rozhovor mezi obvodním lékařem a pacientkou Kateřinou Beranovou. Doplňte chybějící slova: →

Pacient:	Pane doktore, když už jsem tu na pravidelné preventivní prohlídce. Mám pocit, že mě poslední dobou často svědí celé tělo a lechtá mě patro v puse, mám chuť se pořád škrábat, teče mi nůdle z nosu.
Lékař:	Aha. Došlo ve vašem životě k nějakým změnám, které by vaše problémy mohly způsobit?
Pacient:	Nemyslím si. Žiju stále stejně. Chodím s pejskem na dlouhé procházky po lukách v Krušných horách, někdy se schovám do lesa.
Lékař:	Jsou tyto zdravotní 1. omezeny ročním obdobím?
Pacient:	Nevysledovala jsem, že by na to roční 2. mělo vliv. Napadlo mě, jestli nemohu mít alergii na laktózu. To je teď hodně rozšířené téma ve společnosti.
Lékař:	Je velký rozdíl mezi alergií na mléko a intolerancí laktózy. Laktóza je jednoduchý cukr, který přichází potravou do střeva. Problém nastává tehdy, když máme nedostatek enzymu, který dovede 3. zpracovat. Svou práci odvedou bakterie a to nám způsobuje potíže. To však není alergie. Jde o intoleranci způsobenou enzymovým nedostatkem ve střevě. Projevuje se poměrně záhy po konzumaci: nadýmáním, průjmem, plynatostí.
Pacient:	Aha, tak to jsem smíchala dvě diagnózy. Tak mohlo by to svědění být od alergie na lepek?
Lékař:	Mohlo by být, 4. má klasické symptomy potravinové alergie – svědění v ústech, otok rtů, pálení v ústech, může být pálení žáhy, bolest žaludku, průjem, zvracení a třeba i vyrážka. Lepek je tedy původcem celiakie i lepkové alergie, ale při každé z nich tělo reaguje zcela odlišně. Alergie na lepek je vzácnější než celiakie. To jsem se ovšem poněkud rozpovídal. Doporučil bych vám objednat se na alergologii – imunologii. Tam vám udělají testy, případně doporučí další postup například eliminační dietu. Věřím, že vám tam pomohou. Napíšu vám doporučení. Než však dostanete termín, užívejte antihistaminika, raději na noc. Napíšu vám 5. Máte ještě nějaké otázky? Něco vás trápí?
Pacient:	Děkuji, zodpověděl jste mi vše. Za recept a doporučení budu moc ráda. Děkuji za váš čas, pane doktore. Na shledanou.
Lékař:	Na shledanou.

4.2 Poslechněte si text, doplňte chybějící slova. Následně text doplňte svými slovy, aby byl věrohodnější. Poté si zahrajte scénku. Vystupuje zde matka malého dítěte (M), zdravotní sestra (ZS) a lékař (L): →

(Matka sedí v čekárně po očkování pár měsíčního kojence. Najednou je dítě neklidné a stav se rychle zhoršuje.)

Matka:	(Bouchá na ordinaci) Prosím vás, pomoc!!! Moje dítě má křeč a zvrací!
Zdravotní sestra:	(vychází z 1. Když vidí situaci, okamžitě bere matku i s dítětem do ordinace): Paní 2., máme tu pravděpodobně anafylaktický šok.
Lékař:	(Zvedá se a běží pro adrenalin. Píchne dítěti injekci, dítě se zklidňuje. Lékařka se otáčí na matku.) To jsem ráda, že jste po očkování zůstala v čekárně. Tento rychlý zásah v podobě aplikace přesného množství adrenalinu zachránil vašemu dítěti život.
Matka:	(v šoku, nezmůže se na nic víc než jen přikývnutí)
Lékař:	Abych vám ale vysvětlila, co se stalo. Váš Tomášek právě prodělal anafylaktický šok. Je to akutní masivní 3., kdy se cévy zúží a tělo je v křeči. Je to reakce na setkání s novou látkou. Taková reakce není úplně běžná. Nicméně Tomášek je nyní už mimo ohrožení života.
Matka:	A může se to opakovat?
Lékař:	To nemůžeme s jistotou říct. Každopádně vám mohu poskytnout tzv. adrenalinové pero pro případ, že by se tento stav měl u vašeho 4. opakovat. Po očkování počkáte vždy v čekárně a díky tomu bude pod lékařským dohledem.
Matka:	Moc děkuji. Snad se z toho brzy vzpamatuji. Po pravdě se cítím poněkud v šoku a nejsem schopná moc myslet.
Lékař:	Ano, to je pochopitelné. Máte někoho, kdo by pro vás přijel? Určitě si odpočiňte.
Matka:	Ano, děkuji. Na shledanou.

(Lékařka i zdravotní sestra odpovídají též pozdravem.)

- **Artikulační cvičení**

5.1 Rozcvičte si jazyk (spodní sanici nehýbejte) a mluvidla:

- vyplázněte jazyk a kmítejte jazykem doleva a doprava, nahoru a dolů, dovnitř a ven, snažte si dosáhnout na bradu, následně na nos. (Snažte se zrychlovat tempo)
- či – cí, či cí; kuku – kuku; cililink; kokoko-dák, gagagagaga, tr-tr-tr-tr, ííííáááááá

5.2 Vyslovujte pečlivě všechny hlásky (zopakujte si je nejdříve pomalu, potom zrychlete 3× za sebou)

- Šel pštros s pštrosicí a pštrosáčaty.
- Dolar, rubl, libra.
- Kmotře Petře, nepřepepřete mi toho vepře, jestli mi, kmotře Petře, toho vepře přepepříte, tak si toho přepepřeného vepře sám sníte.
- Co ty na to, táto? No, toto!
- Od poklopu ku poklopu Kyklop koulí kouli.

Jazykové lámadlo:
Králíček králičí král,
s králicí Klárou na klavír hrál.
Králice Klára dobře hrála,
a králíčata tancovala.
V králikárně měla bál,
králíčata, Klára, král.¹⁰

Autor: J. Křešnička

10. ProMaminky.cz: Jazykové lámadlo [online]. 2018 [cit. 2023-03-13].
Dostupné z: <https://www.promaminky.cz/jazykolamy/nezarazene/j-kresnicka-jazykove-lamadlo-2023>

TĚLO V ROVNOVÁZE

Ahoj Dančo,

dnešním dopisem bych chtěla reagovat na ten tvůj. Vznela jsi otázku, proč preferuji barefoot obuv.

S porody se mi rozšířila noha. Už ani nevím, kdy naposledy jsem se dostala do svých starých bot. Úzké boty na podpatku jsem si chtěla vzít nedávno do divadla, abych byla k Alešovi výškově blíže a vzala jsem si měkké kožené lodičky, ale stejně mě neuvěřitelně tlačila noha. Vlastně jsem sama sebe pobavila, jak jsem naivní. Když přeci neobuji své staré botasky, tak jak bych mohla pohodlně nosit lodičky?

K barefoot patří velmi tenká podrážka bez zvýšené paty tzv. dropu a zakulacená zahnutá nahoru špička (u sportovních bot nahoru) a také podpora klenby. Další parametr pro barefoot botu je dostatek místa pro prsty – klasická barefoot bota tedy vypadá spíš jako ploutvička.

S dětmi potřebuji především pohodlné boty na písek a taky abych za nimi mohla běhat. Jak je mým zvykem, z každého trendu a myšlenkového proudu si vezmu, co se mi hodí.

Důvodů, proč nekupuji čistě barefoot boty, je více, ale asi hlavní je cena. Jeden pár tenisek či sandálků stojí klidně tři tácy, u zimních bot je to i víc než čtyři, i když si člověk koupí jen merino vložku do podzimních bot, stejně je to věda najít vhodné a hezky sedící boty. Taky nerada objednávám přes net – ideálně, aby člověk vzal víc barev nebo více velikostí – a pak to musíš vrátet... pro mě poněkud pruda. Pokud člověk nebydlí ve velkém městě, je prakticky na e-shopech závislý.

Čistě barefoot bota má také jen max. 3 mm tlustou podrážku. Tady se nabízí tzv. kompromisní boty, které většinou nesplňují právě tuto tenkostěnnou podrážku. Taky jejich cena je příznivější a ve specializovaných facebookových skupinách jsou často sdíleny tipy na obchod, kde mají zrovna kompromisní boty, třeba právě na pěší turistiku. Když se totiž člověk snaží vyškrábat na takovou Milešovku, tak potřebuje trochu pevnější botu. Teď nejsem ve fázi, že bych nosila čistě barefoot boty. Snad časem (ale to bych tomu musela věnovat ještě víc pozornosti a času) se propracuji k tomu, že si správně změřím nohu a najdu vhodnou značku.

Opravdu ověřenou mám zatím jen jednu v podobě letních sandálů. Nepředstavuj si botu vhodnou k firemnímu dress codu. Je to spíš na úrovni sportovních sandálů. Ty mi jedny vydržely ve velmi dobré formě skoro tři sezóny, tu čtvrtou se mi začala trhat vnitřní látka.

Tak snad jsem ti podala ucelený obrázek toho, jak to mám s barefoot a kompromisními botami. Kdyby tě k tomuto tématu něco ještě napadlo, napiš mi a já ti odpovím co nejrychleji. Kdyby sis chtěla popovídat a nečekat tak dlouho na písemné vyjádření, cinkni mi.

S přátelským objetím

Kačka

1.1 Vysvětlete následující výrazy:

tři tácy
kompromisní bota
snaží se vyškrábat
pruda
bosky
vejraj
cinkni

1.2 Vymyslete tři doplňující otázky k tématu barefootových a kompromisních bot, na které byste se Katky rádi zeptali.

• Předmět (Objekt)

- rozvíjí sloveso nebo přídavné jméno
- ptáme se všemi pády kromě nominativu a vokativu

Akuzativ (koho, co?)	Zubař vyvrtal kaz. Bojoval věčný zápas s časem. Uklidnila svého vystrašeného syna.
Dativ (komu, čemu?)	Nafackoval jsem mu. Panu primáři ten oblek moc sluší. Musíme předcházet virovým onemocněním.
Genitiv (koho, čeho?)	Obával se komplikací. Dožadoval se odměny.
Instrumentál (kým, čím?)	Unavil se prací.
Předložkový lokál (o/na kom, o/na čem?)	Závisel na péči dcery.
Předložkový genitiv	Vrazil do sanitáře.
Předložkový dativ	Hájil se proti křivým nařčením.
Předložkový akuzativ	Ucházel se o místo primáře novorozeneckého oddělení.
Předložkový instrumentál	Zvítězil nad zákeřnou nemocí.

- ve větě může být více předmětů, např. Lída pověděla sestře o Danielovi pravdu.
- Bývá vyjádřen:

podstatným jménem	Kreslí obrázek.
zájmenem	Přišli o něj.
infinitivem	Chci vyšetřit.
výrazy citátové formy	Udělal ble a pozvracela se.
větou vedlejší předmětnou	Zajímá mě, jak ta operace dopadne.

- může být holý (Lékař předepsal recept.) nebo rozvitý (Instrumentářka připravila čisté nástroje.)
- několikanásobný předmět – složen z více výrazů na sebe navazujících, např. Operovali jsme Horákovou, Novotnou a Tichého.
- může být předmět nevyjádřený, např. Kdo zhasl: (= světlo). Karel píchnul. (= pneumatiku)
Postav na kávu. (= vodu)

2.1 Najděte předmět ve větě. ⇐

1. Lékař mi doporučil přestat kouřit.
 2. Přijměte pozvání na IV. ročník konference v Budapešti.
 3. Odbornou publikaci sepsali renomovaní lékaři.
 4. Mladí medicí se na přednášce o etice zamýšleli nad eutanazií.
 5. Vadí mi povýšenost lékařů.
 6. Pacientka věděla o možných komplikacích, přesto operaci podstoupila.
 7. Lituji svého omylu.
 8. Profesorka Nováková rozuměla dobře oční chirurgii.
 9. Po rozkapání pacientka mrkala očima daleko častěji než jindy.
 10. Pyšnil se titulem z Oxfordu.
-

2.2 Doplněte vhodný (např. i rozvitý, několikanásobný) předmět k níže uvedeným větám. ⇐

1. Vyšetřete na
 2. Potřeboval bych doplnit sterilní..... do lékárničky.
 3. Studenti medicíny musí absolvovat mnoho
 4. Kongresu se zúčastní
 5. Vychloubal se novým.....
-

2.3 Uveďte příklady předmětu nevyjádřeného z vašeho oboru.

3.1 Modelová situace

Zkuste se vžít do role lékaře/fyzioterapeuta, který potřebuje taktně vysvětlit obéznímu pacientovi, že musí zhubnout, jinak jeho problémy s klenbou nezmizí. Navrhněte možnosti řešení z pohledu vaší odbornosti.

3.2 Modelová situace

Napište ve skupinách pozvánku na podiatrickou přednášku pro laiky. Proč by laika měla zajímat nožní klenba dříve, než vznikne hallux valgus. Vytvořte otázky, které budou na přednášce zodpovězeny.

3.3 Modelová situace

Představte si, že máte zastupovat firmu prodávající barefootovou obuv. Uveďte důvody, proč zrovna vaši botu by si měl zákazník pořídit. Presentujte před třídou.

3.4 Přečtete si následující text a vypište termíny, které je potřeba laikovi vysvětlit. Následně je vysvětlete.

„Pes planovalgus (dětská podélně plochá noha, něm. Plattfuß, angl. flat foot) je deformita nohy v období růstu. Dochází zde vlivem laxicity vazů k oploštění mediální části podélné klenby nohy a ke zvýšené valgozitě patní kosti. Jde o nejčastější ortopedickou diagnózu.

Klinické projevy:

- Dochází zde k abnormálnímu snížení podélné klenby nožní až k úplnému vymizení.
- Postavení paty je valgózní. Talus je v plantárním i mediálním poklesu. Objevuje se i abdukce předonoží.
- Osa hlezenního kloubu je ve vnitřní rotaci. Dochází k supinaci a pronaci 1. paprsku.
- Mediální klenba se stává zřetelnou ve 2. roce života.
- Flexibilní plochá noha je většinou asymptomatická (kosmetický problém), obtíže se dostavují až u starších a často k tomu i obézních dětí. Tyto obtíže se mohou projevit únavností, bolestí mediální strany nohy při delším stání, popřípadě mají bolesti lýtek.
- Pata je během zatížení v excesivní everzi. Předonoží bývá v abdukci, proto se hlavice talu a os naviculare dotknou podložky.
- Mediální sloupec chodidla (tj. talus, os naviculare, ossa cuneiformia, metatarsi) se zdá být delší než sloupec laterální.
- Těžnice se posouvá mediálně. Mediální okraj chodidla je přetížen.
- Často se objeví počáteční kompenzace chůze špičkami dovnitř.
- Objevuje se i myostatická kontraktura m. triceps surae.

Zdroj: https://www.wikiskripta.eu/w/Pes_planovalgus

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Některé části rozhovoru mezi lékařem a pacientkou se nám zatoulala. Vraťte je na správné místo tak, aby text dával smysl. Dále vypadla některá slova, zkuste je doplnit. ⇄

Lékař:	Dobrý den, paní Vydrová.
Pacientka:	Dobrý den,
Pacientka:	Bolí mě celá ploska – pod bříšky, občas kyčle a nevím si s tím rady.
Lékař:	A používáte ortopedické vložky?
Pacientka:	Ne.
Pacientka:	Ano, ty já ráda.
Lékař:	Aha, to ovšem můžou vaše problémy způsobovat právě ty podpatky. Čím vyšší podpatek, tím vyšší tlak na přední část nohy.
Pacientka:	Aha, to jsem si neuvědomila. Cítím se v nich žensky a také mi dělají pěkná lýtka.
Pacientka:	Co je to? Bolí to vyšetření?
Lékař:	To jsou podložky s různě tvarovanými reliéfy. Napodobuje to různé povrchy z přírody a také má stimulovat vaši plosku. Je to taková prevence či pomoc unavených nohou.
Lékař:	Co vás trápí?
Pacientka:	Děkuji, důvěřuji vám. Moc děkuji za pomoc.
Lékař:	Jste žena a co vyšší podpatky?
Pacientka:	Co je to patní ostruha?
Lékař:	Jednoduše bych řekl, že je to bolestivé onemocnění. Vyrostete vám tam kvůli nadměrnému přetěžování tkáně kostní výrůstek. Strašit vás nechci. Jen bych zvažil střídání bot na vysokém podpatku s pohodlnými botami. A také by mohlo pomoci cvičení jako podpůrná metoda.
Lékař:	Znáte na uvolnění nohy senzomotorický chodníček?
Pacientka:	Co to je? To neznám.
Pacientka:	To neznám. Zkusím si to vyhledat.
Lékař:	Ano, to je zajisté nápad. Přesto bych vám doporučil vyšetření na podoskopu, aby se na vás podíval specialista.
Pacientka:	Jaká cvičení?
Lékař:	Mohu vás ujistit, že to nebolí. Specialista na nohu vás vyšetří a.....další postup. Sestra vám dá kontakt.
Lékař:	Tuto zkušenost nemám. Jako muž si vzít netroufnu. Ovšem je prokázáno, že dochází ke zkrácení a zvýšení napětí lýtkových svalů. Také je vyšší tlak na Achillovu patu. Ta je pak náchylnější na natržení a k zánětům. Nižší stabilita hlezenního kloubu může vést k vyššímu riziku vymknutí kotníku. A také je vyšší tendence ke vzniku patní ostruhy?
Lékař:	Není zač. Na shledanou.
Pacientka:	Na shledanou.

4.2 V úvodu si poslechněte text, doplňte chybějící slova a převedte text do dialogu mezi přednášejícím a studentem, který se ptá. →

Další téma, které vás zajímalo, bylo chodit v minimalistických botách či úplně na bosu. S nadsázkou se dá říct, že chodit bos může jen posílit odhodlání k velkým činům. Vždyť i Frodo Pytlík a Sam zvládnou dojít z Kraje do Mordoru bez bot, a to překonávají hory, prochází bažinami, prchají před skřetem skrz les a překonávají další nástrahy. Že je to fikce? Ano. Vždyť i já se tedy ani na loukách a v lesích zatím neodvažuji běhat bez bot. Já jsem si našla kompromis v tzv. ponožkobotách a je příjemné, že člověk cítí blízko podloží, ale nemá tu nohu bosou. Úplně bosá chodím maximálně na vlastní zahradě. Do města na beton bych se bála a v ponožkobotách to není úplně pohodlné, poněvadž ta podrážka je příliš Po celodenním chození po tvrdých chodnicích v ponožkobotách člověka opravdu bolí nohy.

Chůze bez bot v našem městském vydlážděném světě není tak jednoduchá a není bez rizika. Mimo to, že je to méně pohodlné, tak na nás čeká mnoho dalších překážek. Beton se v létě rozpálí a člověk si snadno nohy popálí. V zimě naopak i u nás ve střední Evropě hrozí omrzliny. Na podzim víc prší a zase člověk rychleji od nohou prochladne, když je má mokré. Kdybyste si mysleli, že přeháním, tak dobře. Nemám ráda zimu, takže se mi přičí chodit v chladu bez bot. Když pomíneme teplotní nástrahy. Pak tu máme společenské normy a tady bych řekla, že narážíme ještě více. Člověk se nejednou setká s nechápavými pohledy. Co vede lidi k takovým reakcím, se můžeme pouze domnívat. Řekla bych například nechuť ke špíně v případě bosých nohou a jakékoliv alternativy, než je mainstream v podobě značkových bot. Prostě obava z neznámého a předsudečné nahlížení na věc. Tohle platí i pro všechny minimalistické boty. Z nich jsou přijímány snad jen tzv. žabky.

I když to chvílemi vypadá, že se vás snažím odradit, tak to tak, stále vidím víc výhod než nevýhod. Nohy v minimalistické botě/naboso nejsou moc omezovány, nedeformují se, a pokud člověk chodí přírodou, je to vlastně příjemné. Především je radno být přítomný v mysli. A to se v dnešní roztěkané době cení. A přístup společnosti se snad také pomalu mění, alespoň ve velkých městech.

Diftongy

– dvě samohlásky vedle sebe, které vyslovujeme provázaně – au, eu, ou

5.1 Vyslovte následující slova:

Aurora, aureola, traumatologie
neurochirurg, pneumologie, leukoplast, pneumatika
louh, brouk, kloub, kloubní výživa, padouch

Medicína se zabývá diagnostikou a léčbou různých traumatologických případů. Na urgentním příjmu nabízí neodkladnou lékařskou pomoc všem, kteří přijdou z venku. Jen potřebují vidět průkazku pojištěnce.

„Svalová vlákna se spojují do snopců, které jsou na povrchu obaleny pevnou a pružnou vazivovou blánou neboli svalovou povázkou.“

<http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/Sval> (27.3.2023)

5.2 Zkuste vymyslet říkánku s využitím diftongů – au, eu, ou – vyberte si jeden diftong. Např.: Houpy, hou, děti jdou, projdou celou oborou.

PÉČE O ZUBY A DÁSNĚ – ÚSTNÍ HYGIENA

Vyzvednu děti ze školky a u kočárku ze zvyku rozbalím lízátka. Děti si je s povděkem vezmou a spokojeně převalují v puse. Říkám si: „Aspoň bude chvíli klid,“ který je v okamžiku ten tam, protože slyším chroupání. „Nekou-sejte ta lízátka!“ rozkřiknu se na celé kolo a rozzlobeně dodám: „Polámete si zoubky!“ Hlavou mi proběhne, co všechno s nimi každý den musím absolvovat, aby zoubky zůstaly v pořádku. Čistit je ráno a večer dětskými zubními kartáčky k jejich věku určenou zubní pastou, případně dočistit zoubky zubní nití. K těmto každodenním úkolům se ještě přidává čištění speciální pastou bez fluoridů 1x týdně, která pomáhá zabránit zubnímu kazu a snižuje přecitlivělost zubů. Taková péče o zuby není zrovna levná záležitost.

Není to tak dávno, co měla Maruška první kaz. Večer čistíme zoubky jako obvykle. Najednou říkám: „Pojď, prosím, na světlo, vlevo nahoře na stoličce máš tmavý flek.“

Druhý den jsem zavolala dentistce, která nás ihned objednala s tím, že se mnohdy jedná o unáhlenou diagnózu rodičů. Ovšem kaz tam skutečně byl. S žaludkem na vodě jsem si ji posadila na klín. „Tak ji trošku uklidníme, aby to nebolelo,“ pousmála se na mě ošetřující lékařka. To mi spadl kámen ze srdce, už jsem měla strach, že přijde uřvaná scéna. Během chvíle to bylo za námi, paní zubařka zašustila v šuplíku a říká: „Tak si vyber obrázek. Opravdu jsi byla statečný pacient.“

Je až s podivem, jak všechny tyto zkušenosti člověka formují. V takových chvílích si každý uvědomí, nejen kolik stojí oprava zubu nebo jejich náhrada, ale také vlastní nedostatky v péči o zuby a dásně. Můžeme být rádi, že žijeme v dnešní době, protože se do popředí v péči o chrup dostávají nové metody, materiály i substitute. I taková návštěva dentální hygienistky nám může otevřít oči, jak na tom ve skutečnosti jsme a zároveň nám současný stav pomůže zlepšit, pokud budeme ochotni uposlechnout její dobré rady. Dentální hygienistka nám zkontroluje stav naší dutiny ústní, také pomůže s nácvikem techniky čištění zubů, vysvětlí nám význam používání mezizubních kartáčků a doporučí nám jejich správnou velikost, stejně tak nám pomůže osvojit si práci se zubní nití, případně nám odstraní zubní kámen apod.

Péče o zuby se samozřejmě netýká pouze každodenní hygieny a pravidelné dentální prohlídky. Důležitou součástí péče o zuby je také strava. Nadarmo se neříká: Jste to, co jíte. Tělo napumpované bílou moukou, cigaretovým dýmem, sladkostmi včetně nedolčených zdravotních potíží může stav našich zubů výrazně zkomplikovat, a pak je každá rada drahá. Podívejme se tedy na možné klinické důsledky chybějících minerálů a vitamínů v našem těle, např. nedostatek železa nám může způsobit klepání nohou bez zjevné příčiny, nedostatek vitamínu B2 zvyšuje výskyt demence a deprese stejně jako nedostatek vitamínu D atd.

Jestliže dojde k narušení rovnováhy v naší ústní dutině, začnou hrát prim choroboplodné bakterie. A to platí i v péči o chrup v pozdějším věku, kdy si už člověk mnohdy myslí, že na jeho chrupu už tolik nezáleží. Je opravdu důležité nechat si zubní kaz včas ošetřit a opět nastavit v našich ústech symbiózu místo dysbiózy.

Je na každém jednotlivci, jak se bude o svůj chrup starat. Jedno je jisté: Zuby jsou naší vizitkou a krásný úsměv dokáže zlepšit nejednomu člověku den.

1.1 Přečtěte si článek, vypište přímou řeč a změňte ji na řeč nepřímou.

1.2 Vymyslete synonyma k níže uvedeným výrazům: →

chroupání

šuplík

hygiena

dysbióza

odstranění

1.3 Vysvětlete následující výrazy:

rozkřiknout se na celé kolo

s žaludkem na vodě

kámen spadl ze srdce

otevřít oči

Jste to, co jíte

1.4 Pracujte s výrazy ze cvičení 1.2 a zakomponujte výrazy do vět s medicínskou tematikou.

rozkřiknout se na celé kolo

s žaludkem na vodě

kámen spadl ze srdce

otevřít oči

Jste to, co jíte

1.4 Vymyslete další klinické důsledky chybějících minerálů a vitamínů v našem těle:

• Doplněk

- Můžeme se na něj zeptat dvěma otázkami současně.
 - doplňky u slovesa = funkce přísudku, př. Lékař byl zklamaný.
- Označuje průvodní okolnost, stav, vlastnost

Označení	Doplněk	
	Vyjádřen	Příklad
a) vlastnosti	adjektivem	Sestřička stála za dveřmi zklamaná a opuštěná.
		Hodnotím ten výzkum jako nadčasový.
		Pacient chodí bos.
		Zamyšlený sepisoval chorobopis.
		Děláš se horším, než jsi.
		Uviděl ho prvního.
b) průvodní okolnosti k hlavnímu ději	přechodníková konstrukce	Sestřička odcházela příjemně se na pacienta usmívajíc.
c) funkce nebo věkového stupně někoho/něčeho, omezená platnost hlavního děje/stavu	jako/jakožto co/coby + substantivum = shoda v pádě	Matka tam pracuje jako vrchní sestra.
Doplněk vyjádřen vedlejší větou:	uvozena: jak, že, kterak, an	Zastihl lékaře, jak stojí u lehátka se svěšenou hlavou.

2.1 Ve větách podtrhněte doplňky a napište, jakým slovním druhem je daný doplněk vyjádřen: ⇐→

- a) Pacient odešel rozzlobený.
- b) Petra ráda navštěvuje dentální hygienu.
- c) Slyšeli jsme vrtačku vrtat.
- d) Jmenovali ho primářem.
- e) Zubní laborantka přiběhla první.
- f) Doc. MUDr. Romana Šmuclera, CSc. známe jako stomatochirurga.
- g) Pacientka běhala po oddělení bosa.

2.2 Ve větě podtrhněte doplňky a určete, zda jsou shodné, či neshodné: ⇐→

- a) Obrátili se na ni jako na instrumentářku.
- b) Doc. MUDr. Filípka zvolili přednostou.
- c) Marie se vyučila zubní techničkou.
- d) Majitelka zubní kliniky se z dovolené vrátila odpočinutá.
- e) Veronika se vrátila s návrhem zubní náhrady nadšená.
- f) Primář ho jmenoval zástupcem.

2.3 Utvořte z rozvitého doplňku větu doplňkovou: ⇐→

- a) Viděli jsme vrchní sestru nastupovat do auta.
- b) Zahlédli jsme záchranáře čekající na signál.

3.1 Modelová situace

A: Pracujte se svou zkušeností, nebo si vymyslete dítě, které jde poprvé na zubní preventivní prohlídku. Jak ho na ni připravíte? Vypište slovní obraty, pomocí kterých ho uklidníte a připravíte na návštěvu dentisty.

B: Vypište výrazy (pomůcky, příběhy apod.), se kterými pracuje zubní lékař/dentální hygienista/ka v péči o dětského pacienta:

3.2 Modelová situace

Váš vedoucí vám s předstihem oznámí, že vaši proaktivní práci pro stomatologickou ordinaci pochválí na týmové poradě. Velice si váží toho, že jste nastoupil/a do týmu jako zubní technik v odloučeném pracovišti. Kolegové si pochvalují, že pracujete rychle a svědomitě, a i klienti si váš laskavý přístup nemohou vynachválit. V neposlední řadě jste velice zútlulnil/a prostředí, ve kterém pracujete, což vás muselo stát nemalé úsilí. Připravte si děkvnou řeč a přednešte ji před ostatními.

3.3 Modelová situace

Pracujte ve skupinách. Jste zaměstnán/a jako obchodní zástupce pro nejmenovanou farmaceutickou společnost, která je špičkou na trhu v prodeji zubních past ve střední Evropě. Jelikož jste vedoucím prodejního týmu, máte za úkol se svým týmem vymyslet, jak zvýšit jejich dosavadní prodej. Nadřízení jsou otevření všem vašim nápadům, a proto můžete měnit vzhled výrobku, balení, distribuční kanály atd.

3.4 Modelová situace

Pracujte ve skupinách. Vy a váš společník, se kterým vedete soukromou zubní kliniku, za týden odlétáte na kongres do Bostonu. Bohužel se kongres koná před koncem měsíce, kdy musíte: zadat pokyny mzdové účetní, sejít se s kreativcem a poslechnout si jeho návrhy, zrušit svou účast na vzdělávací akci a šetrně přesunout schůzku s aranžerským studiem, kterou jste už 2× zrušili. Domluvte se, na koho jednotlivé úkoly předelegujete a proč.

- a) Dentální hygienistka – samostatná, pečlivá a oblíbená, ovšem mnohdy značně nedochvilná.
- b) Zubní technik – pracuje v odloučeném pracovišti, prostor, ve kterém pracuje je útulný a příjemný, má velký cit pro detail, ovšem ve výkazu práce má vždy chyby.
- c) Recepční – usměvavá paní, která musí mít ve všem pořádek, zařídí cokoli a kdykoli, je na ni spolehnoutí, ale nerada přebírá velkou zodpovědnost.
- d) Dentisté a instrumentářky – mají velké množství klientů a volného času na další zařizování málo.

POSLECHOVÉ CVIČENÍ

4.1 Poslechněte si dialog mezi dentální hygienistkou a paní Královou, která přišla na preventivní prohlídku. Doplňte chybějící výrazy: ↔

DH:	Dobrý den, paní Králová. Pojdte, prosím, dál.
Pacient:	Dobrý den
DH:	Jak se vám vede?
Pacient:	Ale jo, znáte to. Pořád se něco děje. Ale nejedná se o nic vážného, mám dneska nějakou 1. _____ náladu.
DH:	To máme někdy všichni. Posadte se, prosím, na lehátko. Ve vaší kartě vidím, že jste mi na poslední preventivní prohlídce říkala, že vás pobolívá 2. _____ a 3. _____ vpravo dole. Vyřešilo se to?
Pacient:	To máte pravdu, to jsem říkala. Nebudete tomu věřit, ale tyhle dva zuby se mi podařilo vyřešit teprve před dvěma měsíci. Byla to opravdu dlouhá cesta.
DH:	Tak to mi budete muset asi vyprávět.
Pacient:	Na tu sedmičku mi nezabrala ani jedna předepsaná 4. _____, a pak se ta bolest postupně stupňovala, až mě bolelo i ucho a tady dole. Možná jsem si to zavinila i sama, protože bylo léto a krásné počasí, a tak člověk nevydrží sedět pořád doma ve stínu. Nakonec mi vytáhli 5. _____ a museli ji celou vyčistit.
DH:	No, ono jen to čištění je někdy i na dvě sezení plus to hojení. Věřím, že jste si přála, aby vám ten zub už zavřeli a bylo to za vámi.
Pacient:	A ta šestka mě začala bolet vzápětí. Bohužel se nedalo nic jiného dělat, než sundat korunku a ten zub taky vyčistit a znova vyplnit. A samozřejmě domluvit se na 6. _____. Úplně jsem 7. _____ hrůzou, kolik to bude všechno stát. Taky na vás jsem si v tu chvíli vzpomněla, jak jste mi vysvětlovala ty 8. _____.
DH:	Vážně?
Pacient:	Ano, ale nakonec jsem souhlasila se všemi navrženými řešeními. Já těmhle věcem vůbec nerozumím. A ze všech těch informací, které neumím zařadit, jsem akorát zmatená a vyplašená.
DH:	Jestli jste s výsledkem spokojená a už vás ty zuby nebolí, tak je přeci všechno v pořádku. Zdraví máme jenom jedno, tak do čeho by měl člověk 9. _____.
DH:	Tak se opřete, podíváme se na ty vaše zoubky. Všechny tyhle nové výplně už máte od toho nového zubaře, ke kterému jste přešla, vidíte?
Pacient:	Asi ano.
DH:	Ty zuby vypadají opravdu dobře. Žádný ze zubů není 10. _____ nebo s kazem. Jde vidět, že jste si vzala k srdci moje rady a poctivě používáte mezizubní kartáčky. Dásně vám 11. _____. Do telefonu jste říkala, že byste měla zájem o 12. _____ zubů. Je to tak?
Pacient:	Ano, máte dobrou paměť.

DH:	Víte, ty zuby máte přirozeně bílé. Vzhledem k tomu, že jste nedávno dořešila problémy se zuby, ještě bych s tím bělením počkala, abychom ty zuby ještě více 13. _____.
Pacient:	Tak dobře. Ale vysvětlíte mi, jak probíhá 14. _____? Moje sestra si to nechala udělat. I když nevím, jestli se to dá tak nazvat, protože má strašnou 15. _____ a tu proceduru nedokončila.
DH:	A víte jistě, že šlo o pískování? Z vašeho popisu se to dá těžko určit.
Pacient:	No, popravdě si moc jistá nejsem, protože jsem byla tak zabraná do jejího vyprávění, až mi ten konkrétní název úplně vypadl z hlavy.
DH:	Tento typ ošetření se používá k odstranění plaku a pigmentací ve špatně přístupných místech. Je to taková prevence zánětu dásní, 16. _____ či zubního kazu.
Pacient:	A bylo by to pro mě vhodné?
DH:	Ano, určitě bylo. Ale jak jsem vás již upozornila, já bych ve vašem případě ještě počkala. Máte ještě další otázky?
Pacient:	Ne.
DH:	Uvidíme se tedy na další roční preventivní prohlídce. Tady máte 17. _____ pro pojišťovnu. Kdyby se vám to bělení rozleželo v hlavě, tak mi, prosím, zavolejte a domluvíme se, co s tím. Neuchylujte se, prosím, k žádným 18. _____ rozhodnutím. Pokud budete potřebovat poradit, nebo cokoli vysvětlit, zavolejte mi.
Pacient:	Děkuji.
DH:	Moc ráda jsem vás viděla. Mějte se hezky.
Pacient:	Na shledanou.
DH:	Na shledanou.

- Výslovnost bě, pě, vě – opakování

5.1 Ve třídě si zopakujte pravopis a výslovnost bě, pě, vě. Nejprve pravopisně správně doplňte cvičení. Následně si cvičení přečtete nahlas a uvědomujte si rozdíl mezi mluvenou a psanou formou. ⇐

1. Lékaři si ob_dnali ob_d s sebou. 2. Byla to nezbytná ob_ť, aby se posunul dál. 3. Pacient po narkóze b_snil. 4. Skončili v radostném ob_tí. 5. Byl to nebývalý ob_v. 6. Ob_kt se zkoumání podrobil dobrovolně. 7. Ob_ktivně se to nedá vyloučit. 8. Tento příb_h skončil šťastně. 9. Ob_m práce je neúnosný. 10. Spravení všech vašich zubů bude b_hem na dlouhou trať. 11. Tato metoda již byla ob_vena. 12. Pro její záchranu by ob_toval život. 13. Došlo k ob_hovému selhání. 14. Říká se tomu krevní ob_h. 15. Vzorky dejte do sb_rné nádoby. 16. Tehdy začali vydávat v_decký časopis, už jsi viděl nejnov_jší číslo? 17. Zajisti si v_zdní povolení. 18. V_da je studnicí moudrosti. 19. Byl to opravdu v_mový zážitek. 20. Nemocničnickému personálu dův_řovali. 21. Pacient trpí ztrátou v_domí. 22. Musíte být trp_livá. 23. Parkování před v_zdem do nemocnice je zakázané. 24. B_lení zubů je velice populární. 25. Operace prob_hla úspěšně. 26. Mám k té prognóze v_cnou připomínku. 27. To je p_kná a svědomitě odvedená práce. 28. Při práci si prozp_voval.

Lekce 1

1.4

aneurysma – výduť
 trombus – krevní sraženina
 mortalita – úmrtnost
 patologie – porucha
 diabetes mellitus – cukrovka
 septum – přepážka
 morbidita – nemocnost
 stenóza – zúžení
 abúzus – zneužívání

2.3

1. likvorey
2. sputa, sputum
3. aneurysmata, traumatem
4. anomálií
5. diuretika
6. septa
7. arytmíích, rytmus
8. trombu
9. diabetu
10. antibiotikum

2.1

Střední rod		Mužský rod		Ženský rod	
1	aneurysma	1	diabetes	1	patologie
2	trauma	2	rytmus	2	arytmie
3	septum	3	trombus	3	elektrokardiografie
4		4	abúzus	4	anatomie
5		5		5	ergometrie

2.2

- a. Vzhledem k závažnosti vaší hypertenze je potřeba zahájit terapii dvojkombinací antihypertenziv.
- b. Pacient byl hospitalizován pro komplikace cirhózy způsobené abúzem alkoholu.
- c. Fibrilace síní je celosvětově nejčastější arytmíí.
- d. Jak dlouho se váš otec léčí s astmatem?
- e. Kvůli mnohočetným traumatům bude muset na několik měsíců zapomenout na tréninky.

4.2

NE, ANO, ANO, NE, NE, ANO, NE

Lekce 2

1.3

1. jícen
2. játra
3. žlučník
4. slinivka
5. tlusté střevo
6. slepé střevo
7. žaludek
8. tenké střevo
9. konečník

1.4

apendix – červovitý výběžek
choledochus – žlučovod
cékum – slepé střevo
pankreas – slinivka
pyróza – pálení žáhy
proteiny – bílkoviny
lipidy – tuky
glycidy – sacharidy/cukry
gastrointestinální trakt – trávicí trakt
ezofágus – jícen
duodenum – dvanáctník
rektum – konečník

2.1

- a) oxid uhelnatý
- b) oxid technicistý
- c) oxid lithný
- d) oxid stříbrnatý
- e) oxid draselný
- f) oxid chloritý
- g) oxid osmičelý
- h) oxid molybdenový
- i) oxid seleničitý
- j) oxid bromičný

2.2

- a) dusný
- b) samaritý
- c) manganistý
- d) osmiový
- e) sodný
- f) chlorečný
- g) měďnatý
- h) cínatý
- i) měditý
- j) chloričitý

4.1

- 1) posadte se
- 2) přivádí
- 3) silné
- 4) dietní
- 5) krutí
- 6) 38 °C
- 7) zatlačím
- 8) ultrazvukové vyšetření
- 9) apendicitidu
- 10) bílých krvinek
- 11) odoperovat
- 12) manželce
- 13) hospitalizací
- 14) alergickou reakci
- 15) anamnézu

5.2

Zlámala si malá lama
nožku, když šla z pastvy sama.

Teď má lýtko v bílé sádře,
při chůzi se, chudák, nadře.

Běhat nesmí ani trochu –
věř mi, děvče, i ty, hochu!

Malé lamě svorně přejme,
ať jí doktor sádru sejme

dřív, než mrazem zčervenají
tváře dětí v celém kraji...

Lekce 4

1.2 Odpovídejte na otázky na základě uvedeného článku:

1. Jak můžeme rozpoznat zánět močových cest? – Pálení a řezání při močení; nutkavý pocit na močení; moč bývá zakalená a je více cítit; někdy je moč zbarvená do odstínů červené.
2. V jakém případě lidové léčení na cystitidu nestačí? – Pokud do tří dnů bylinné čaje nezabraly, je nutné navštívit lékaře.
3. Proč je důležitý pitný režim? – Pro propláchnutí močového měchýře a vyplavení bakterií.
4. Jaké se doporučují bylinné čaje? – Čaj z lípy, kopřivy, heřmánku nebo šalvěje.
5. Jakým tekutinám by se měl pacient vyvarovat a proč? – Vyhnout bychom se měli kávě, džusu, sladkým limonádám nebo černému čaji, protože podporují rozvoj bakterií.
6. Kolik kůry z břízy použijeme pro přípravu březového čaje? – Asi hrst kůry.
7. Jak dlouho louhujeme kopřivový čaj? – Louhujeme 5 minut.
8. Jakými slovy můžeme nahradit výraz cca? – asi, přibližně
9. Jaké účinky má čaj z petrželové natě? – Má dezinfekční účinek.
10. Jaké vlastnosti má česnek? – Antibakteriální vlastnosti, podpora odolnosti organismu vůči virům i plísním, zlepšuje imunitní systém.
11. Jaká rostlina pomáhá při prevenci zánětu močových cest a proč? – Brusinky, protože brání bakteriím, aby se přichytily na slizniční stěnu močového traktu.
12. V jaké formě dnes můžeme konzumovat brusinky? – Ve formě šťávy, tablet, sirupu, koncentrátu, tinktury, kapek nebo sušené.
13. Které části těla se doporučuje nahřívat? – Podbřišek.
14. Co je to termofor? – Gumová ohřívací lahev.

1.3 Doplněte slova z předchozího cvičení do vět ve správném tvaru:

1. Při zánětu močových cest je důležité **dodržovat** pitný režim.
2. Pro přípravu česnekového čaje potřebujeme několik rozmačkaných **stroužků**, necháme **louhovat** v teplé vodě po dobu asi 5 minut.
3. **Pálení** a **řezání** při **močení** patří k základním symptomům cystitidy.
4. Kyselost moči můžeme snížit vypitím vody s 1 lžičkou **jedné sody**.
5. Čaj připravený z petrželové natě má silný **dezinfekční** účinek.
6. Březový, libečkový a kopřivový čaj patří mezi nejúčinnější **močopudné** čaje.

1.5 U vypsanych substantiv určete gramatický rod.

– ženský rod, Mi – mužský rod neživotný,

Ma – mužský rod životný, N – střední rod

hemodialýza – F
krev – F
tekutina – F
problémy – Mi
infekce – F
hepatitida – F
bakterie – F
nerovnováha – F
urea – F
elektrolyty – Mi
péče – F
pacient – Ma
dieta – F
vitamíny – Mi
stav – Mi
pacient – Ma
kůže – F
cévka – F
dialýza – F
kontrola – F
edém – Mi
obraz – Mi
urea – F
kreatinin – Mi
albumin – Mi
fosfáty – Mi
lipidy – Mi

2.1 Přiřaďte k základovým slovům slova složená (vybírejte z nabídky):

tlak v nitru oka → nitrooční
velké město → velkoměsto
automobilová doprava → autodoprava
pracovat spolu → spolupracovat
dva hlasy → dvojhlas
sever a východ → severovýchod
žlutý a zelený → žlutozelený
černý a bílý → černobílý
malé město → maloměsto
tři lístky → trojlístek
hnědá zem → hnědozem
psát dějiny → dějepis
jih a západ → jihozápad
měřit teplo → teploměr

2.2 Zapište složená slova na základě popisu:

Člověk, který pracuje se mnou. → spolupracovník
Rostlina, která má tři lístky. → trojlístek
Hudební skladba, kdy zpívají tři hlasy najednou.
→ trojhlas
Úrodná půda černé barvy. → černozem
Obchod, kde se zákazníci obsluhují sami.
→ samoobsluha
Část ucha, kudy vede zvuk. → zvukovod
Přístroj, kterým měříme krevní tlak. → tlakoměr
Člověk, který kope v zemi a hledá zlato. → zlatokop
Dítě, kterému je pět let. → pětileté
Věda o jazyce. → jazykověda
Vlak, který jezdí rychle. → rychlovlak
Člověk, který přenáší bacily. → bacilonosič
Potravina, která podporuje vypuzování moči.
→ močopudná
Člověk, který platí účty sám. → samoplátce
Úkol, který je nad lidské síly. → nadlidský

4.1 Poslechněte si následující video a odpovězte na otázky:

Co jsou základní procesy, o které se stará vylučovací soustava? – filtrace, resorpce, exkrece

Co znamená exkrece? – vyloučení nežádoucích látek ven z těla

Jaké látky ledviny filtrují? – všechny látky rozpustné ve vodě, které naše tělo už nepotřebuje

Jmenujte části vylučovací soustavy. – ledviny, močovody, močový měchýř, močová trubice

Jakou zásadní vlastnost má amoniak? – je jedovatý

Jaké další orgány se podílí na exkreci odpadních látek z těla? – plíce, kůže, trávicí trakt

Z jakého jazyka pochází termín nefros? – z řečtiny

Jak se jmenuje obor zabývající se onemocněním ledvin? – nefrologie

Kde jsou uloženy ledviny? – bederní oblast zad

Proč mají ledviny barvu odstínů červené? – vlivem filtrace krve

Jaké jsou části stavby ledviny? – kůra, dřeň, ledvinná pánvička

Kde se nachází hlavní filtrační část ledviny? – v kůře ledvin

Čím je ledvina chráněna? – vazivovým obalem, tukovými polštářky

Na co jsou ledviny citlivé? – na teplo

Jaké další funkce mají ledviny? – podílejí se i na procesu glukoneogeneze

Co je to glukóza? – krevní cukr

Co způsobuje angiotenzin? – zvyšuje krevní tlak

Co ovlivňuje erytropoetin? – ovlivňuje tvorbu červených krvinek

Jak se jmenuje stále vnitřní prostředí cizím termínem? – homeostáza

Lekce 5

2.1

1. sanitka – vyjádřený
2. houkání – vyjádřený
3. (vy) – nevyjádřený, paní – vyjádřený
4. (ty) – nevyjádřený
5. (ono) – nevyjádřený
6. zdravotničtí záchranáři a hasiči – vyjádřený
7. lékaři i zdravotní sestry – vyjádřený
8. (ty) – nevyjádřený
9. (já) – nevyjádřený, (vy) – nevyjádřený
10. sestřička – vyjádřený

4.1

1. seznámíme
2. oslovovat
3. přivádí
4. nesmělá
5. rozkouká
6. ztracená
7. dezorientovaná
8. depresivní
9. osaměle
10. dávkovač léků
11. jiná doba

Lekce 6

1.2

- 1) neurologie, dětská neurologie
- 2) Československo, Německo
- 3) Protože emigroval
- 4) 1968, okupace ČSSR
- 5) zvýšený svalový tonus s odporem proti protažení a náhlým zkroucením při přílišném protažení většinou posturálních svalů
- 6) typ dětské mozkové obrny, kdy jsou postiženy zejména dolní končetiny
- 7) Díky Vojtově metodě je možné aktivovat CNS a pokud jsou dříve nefunkční svalové funkce obnoveny a popsána manipulace s pacientem je vykonávána opakovaně, pacient může přenést tyto svalové funkce do spontánní motoriky, a tím je schopen pohybu vykonávat automaticky
- 8) úchop, lezení, otáčení, chůze
- 9) Reflexní lokomoce (reflexní pohyb, pohyb vpřed) ve své podstatě směřuje k vzrůstající a stupňující svalové aktivitě, kdy se tělo všemi svými částmi snaží dosáhnout vzpřímení a pohybu vpřed (Čemusová, Pánek, Pavlů; 2011).

1.3 Doplněte slova z předchozího cvičení do vět ve správném tvaru:

- 1) Na přednášce jsme probírali reflexní lokomoci.
- 2) Syn mé kamarádky trpí spastickou diparézou.
- 3) Studenti musí splnit jednu nebo dvě atestace.
- 4) Zvýšený svalový tonus s odporem proti protažení a náhlým zkroucením nazýváme spasticita.
- 5) Rozhodl jsem se věnovat vývojové kineziologii, vědě o pohybových projevech člověka.

1.5 Na základě textu rozhodněte, která tvrzení jsou pravda (P) a nepravda (N).

- 1) Vojtova metoda je terapeutický princip využívaný u dospělých. N
- 2) Pomocí aktivování svalů dochází ke znovuoobnovení a utužení vrozených fyziologických procesů. N
- 3) Na základě Vojtovy metody je možné zasahovat do geneticky zakódovaného motorického programu člověka. P
- 4) Aferentace je odborný název pro vyvolanou konkrétní motorickou odpověď. N
- 5) Reflexní otáčení a reflexní plazení jsou nahodilé motorické projevy. P

1.4. Poslechněte si následující video a odpovězte na otázky:

Kdo je autorem Vojtovy metody?

Profesor doktor Václav Vojta, dětský neurolog

Jak se jinak nazývá Vojtova metoda?

Reflexní lokomoce

K čemu se tato metoda používá?

Jako léčba a prevence pohybových vad

Čeho docílíme používáním Vojtovy metody?

Vrátíme do funkce svaly, které člověk při svém pohybu nedokáže vědomě používat, aktivovat oslabené nebo nepoužívané svaly

V čem spočívá cvičení?

Stimulace reflexních bodů na těle pacienta

Jaké jsou diagnózy vhodné k terapii Vojtovou metodou u dětí? (uvedte alespoň 3)

Dětská mozková obrna, centrální koordinační porucha, rozštěp páteře, koňská noha, skolióza, ortopedické vady hrudníku

Jaké jsou diagnózy vhodné k terapii Vojtovou metodou u dospělých? (uvedte alespoň 3)

Cévní mozková příhoda, periferní parézy vrozené nebo získané (např. po úrazu), bolesti související s páteří, skolióza, bolestivé rameno, stavy po úrazech míchy, roztroušená skleróza a jiná neurologická onemocnění

2.1 Přečtěte si následující věty a vyhledejte přístavky:

Největší planeta sluneční soustavy Jupiter zajímá mnoho vědců.

Dinosauři, dnes již vyhynulí ještěři, obývali naši planetu před miliardami let.

Jaroslav Seifert, nositel Nobelovy ceny za literaturu, napsal slavné dílo Maminka.

Athéna, řecká bohyně moudrosti, je vyobrazována na ilustracích mnoha knih ve zlaté zbroji.

Nejvyšší hora Evropy Mont Blanc dosahuje výšky 4807 m n. m.

Jan Werich, český divadelní a filmový herec, za války emigroval, ale pak se vrátil do vlasti.

Nejslavnější komická dvojice Laurel a Hardy dodnes mají své obdivovatele.

2.2 Určete, ve kterých případech vět ve cvičení 2.1 se jedná o přístavek těsný a kdy o přístavek volný.

Největší planeta sluneční soustavy Jupiter zajímá mnoho vědců. – těsný

Dinosauři, dnes již vyhynulí ještěři, obývali naši planetu před miliardami let. – volný

Jaroslav Seifert, nositel Nobelovy ceny za literaturu, napsal slavné dílo Maminka. – volný

Athéna, řecká bohyně moudrosti, je vyobrazována na ilustracích mnoha knih ve zlaté zbroji. – volný

Nejvyšší hora Evropy Mont Blanc dosahuje výšky 4807 m n. m. – těsný

Jan Werich, český divadelní a filmový herec, za války emigroval, ale pak se vrátil do vlasti. – volný

Nejslavnější komická dvojice Laurel a Hardy dodnes mají své obdivovatele. – těsný

2.3 Přepište následující věty tak, aby byl ve výsledné větě užít přístavek těsný:

Hemoglobin, červené krevní barvivo, na sebe váže kyslík. → Červené krevní barvivo hemoglobin na sebe váže kyslík.

Pneumonie, též zvaná zápal plic, je závažné onemocnění. → Zápal plic též zvaný pneumonie je závažné onemocnění.

Kalcium, česky vápník, je důležitou složkou podporující pevnost kostí. → Kalcium česky zvaný vápník je složkou podporující pevnost kostí.

Hořčík, odborným názvem magnezium, se podílí na správném fungování nervové soustavy. → Hořčík nazývaným odborným názvem magnezium se podílí na správném fungování nervové soustavy.

Všechny pacientky, vdané či svobodné, chodí na pravidelné gynekologické prohlídky. → Vdané i svobodné pacientky chodí na pravidelné gynekologické prohlídky.

Studenti, v prvním i posledním ročníku, se musí pravidelně připravovat na zkoušky. → Studenti prvního i posledního ročníku se musí pravidelně připravovat na zkoušky.

Kouření tabákových výrobků, cigaret i doutníků, způsobuje závažné poškození plic. → Kouření všech tabákových výrobků včetně cigaret a doutníků způsobuje závažné poškození plic.

Bohdan Pomahač, český lékař, provedl jako první na světě transplantaci obličeje. → Český lékař Bohdan Pomahač provedl jako první na světě transplantaci obličeje.

Lekce 7

1.3.

uterus – děloha, forceps – kleště, sectio caesarea – císařský řez, cervix – děložní čípek, placenta – lůžko, kontrakce – stah, extrakce – vytažení, puerperium – šestinedělí

2.1

- a) Sestra obvolávala pacienty s nabídkou volného termínu.
- b) Pacientka začala vnímat bolesti víc.
- c) Lékaři se rozhodli provést akutní císařský řez.
- d) Placenta se neodloučila.
- e) Lékař potvrdil u pacientky odtok plodové vody.

2.2

- a) Předporodní kurzy navštěvovaly ženy různého věku.
- b) Sestřičky na oddělení byly moc milé a usmívaly se.
- c) Kamarádce se včera narodila dvojčata.
- d) Anesteziolog a instrumentářka dorazili na operační sál.
- e) Studentky se přihlášily do porodnického kroužku.
- f) Maminky a novorozenci byli přeloženi na standardní oddělení.
- g) Paní Nováková a její miminko odjely domů taxíkem.

3.3

Např: V jakém je týdnu těhotenství, jak dlouho má bolesti, zda jsou to pravidelné bolesti po 3–5 min. (kontrakce), zda se s něčím léčí v těhotenství či chronicky, zda ji odtekla plodová voda, zda krvácela. Odvést těhotnou někam do bezpečí, ideálně na porodní sál/vyšetřovnu, provést vaginální vyšetření, natočit CTG záznam a provést UZ vyšetření.

3.5.

Rizika pokud se neprovede císařský řez: Akutní hypoxie plodu, která může vést k trvalému neurologickému poškození, poranění plodu, nutnost přistoupení k extrakčním vaginálním operacím (kleště, vakuumextrakce) na konci 2. doby porodní, masivní život ohrožující krvácení matky, riziko většího porodního poranění matky.

4.1

NE, ANO, NE, NE, ANO, ANO, NE

Lekce 8

2.1

- a) Babička z Teplic (nekongruentní) má alergii na kravské (kongruentní) mléko.
- b) Koupila jsem kamarádce dárek pro radost (nekongruentní), protože ji hodně trápí alergická (kongruentní) rýma.
- c) Alergenová (kongruentní) imunoterapie je dlouhodobá (kongruentní) léčba, při které je podávána přesná (kongruentní) dávka kauzálního (kongruentní) alergenu za účelem navodit jeho toleranci.
- d) Jednou z příčin anafylaktoidních (kongruentní) reakcí jsou poruchy metabolismu (nekongruentní) kyseliny arachidonové (kongruentní).
- e) Laboratorní (kongruentní) vyšetření je v alergologii velice důležité.

2.2

- a) Eliminace alergenů je základní režimové opatření. – postupně rozvíjející atribut
- b) To platí i u slabých i silných lékových alergií. – několikanásobný atribut
- c) Alergie na suché plody, korýše, exotické ovoce či ryby mohou být objeveny až v pozdějším věku. – několikanásobný atribut
- d) Daniela Paufová, lékařka dětského oddělení, žije v Praze. – volný atribut
- e) Studenti dosahující výborných výsledků získají stipendium. – těsný atribut

4.1

1. problémy
2. období
3. laktózu
4. alergie na lepek
5. recept

4.2

1. ordinace
2. doktorko
3. alergickou reakci
4. Tomáška (dítěte)

2.2

1. např. pacientku, mamografu
2. obvazový materiál
3. seminářů/přednášek
4. sestry, lékaři i medicí
5. telefonem

Lekce 9

1.1

tři tácy – slangově tři tisíce
kompromisní bota – typ boty, který zcela nesplňuje parametry barefoot bot
snaží se vyškrábat – expresivně vyjádřeno – vylézt na horu. Ovšem nemá dost sil.
pruda – nespisovně vyjádřeno nuda
bosky – bez bot
vejraj – nespisovně koukat
cinkni – nespisovně zavolat

1.2

např. Jak se měří noha? Které obchody prodávají kompromisní boty? Znáš někoho, kdo chodí bos?

2.1

1. Lékař mi (3.) doporučil přestat kouřit (4.).
2. Přijměte pozvání (4.) na IV. ročník konference v Budapešti.
3. Odbornou publikaci (4.) sepsali renomovaní lékaři.
4. Mladí medicí se na přednášce o etice zamýšleli nad eutanazií (7.).
5. Vadí mi (3.) povýšenost lékařů.
6. Pacientka věděla o možných komplikacích (6.), přesto operaci (4.) podstoupila.
7. Lituji svého omylu (2.).
8. Profesorka Nováková rozuměla dobře oční chirurgii (3.).
9. Po rozkapání pacientka mrkala očima (7.) daleko častěji než jindy.
10. Pyšnil se titulem (7.) z Oxfordu.

4.1

Lékař: Dobrý den, paní Vydrová.

Pacientka: Dobrý den, pane doktore.

Lékař: Co Vás trápí?

Pacientka: Bolí mě celá ploska – pod bříšky, občas kyčle a nevím si s tím rady.

Lékař: A používáte ortopedické vložky?

Pacientka: Ne

Lékař: Jste žena a co vyšší podpatky?

Pacientka: Ano, ty já ráda.

Lékař: Aha, to ovšem můžou vaše problémy způsobovat právě ty podpatky. Čím vyšší podpatek, tím vyšší tlak na přední část nohy.

Pacientka: Aha, to jsem si neuvědomila. Cítím se v nich žensky a také mi dělají pěkná lýtka.

Lékař: Tuto zkušenost nemám. Jako muž si podpatky vzít netroufnu. Ovšem je prokázáno, že dochází ke zkrácení a zvýšení napětí lýtkových svalů. Také je vyšší tlak na Achillovu patu. Ta je pak náchylnější na natržení a k zánětům. Nižší stabilita hlezenního kloubu může vést k vyššímu riziku vymknutí kotníku. A také je vyšší tendence ke vzniku patní ostruhy?

Pacientka: Co je to patní ostruha?

Lékař: Jednoduše bych řekl, že je to bolestivé onemocnění. Vyroste vám tam nadměrným přetěžováním tkáně kostní výrůstek. Strašit vás nechci. Jen bych zvážil střídání bot na vysokém podpatku s pohodlnými botami. A také by mohlo pomoci cvičení jako podpůrná metoda.

Pacientka: Jaká cvičení?

Lékař: Znáte na uvolnění nohy senzomotorický chodníček?

Pacientka: Co to je? To neznám.

Lékař: To jsou podložky s různě tvarovanými reliéfy. Napodobuje to různé povrchy z přírody a také má stimulovat vaši plosku. Je to taková prevence či pomoc unavených nohou.

Pacientka: To neznám. Zkusím si to vyhledat.

Lékař: Ano, to je zajisté dobrý nápad. Přesto bych vám doporučil vyšetření na podoskopu, aby se na vás podíval specialista.

Pacient: Co je to podoskop? Bolí to vyšetření?

Lékař: Mohu vás ujistit, že to nebolí. Specialista na nohu vás vyšetří a doporučí další postup. Sestra vám dá kontakt.

Pacientka: Děkuji, důvěřuji vám. Moc děkuji za pomoc.

Lékař: Není zač. Na shledanou.

Pacientka: Na shledanou

4.2

tenká

mainstreamově (celospolečensky)

není

Lekce 10

1.2

chroupání – křoupání

šuplík – zásuvka

hygiena – ochrana zdraví

dysbióza – disharmonie

odstranění – zbavit se, odbourat

2.1

a) rozzlobený – přídavné jméno

b) ráda – jmenný tvar přídavného jména

c) vrtat – infinitiv

d) primářem – podstatné jméno

e) první – číslovka

f) jako stomatochirurga – podstatné jméno

g) bosa – jmenný tvar přídavného jména

2.2

a) jako na instrumentářku – shodný

b) přednostou – neshodný

c) zubní techničkou – neshodný

d) odpočinutá – shodný

e) nadšená – shodný

f) zástupcem – neshodný

2.3

a) Viděli jsme vrchní sestru, jak nastupuje do auta.

b) Zahlédli jsme záchranáře, jak čekají na signál.

4.1

1. trdnomyslnou
2. šestka
3. sedmička
4. antibiotika
5. nervy
6. protetice
7. trnula
8. můstky
9. investovat
10. ulomený
11. nekrvácí
12. bělení
13. neoslabilly
14. pískování
15. klaustrofobii
16. parodontitidy
17. paragon
18. zbrklým

5.1

1. objednali oběd
2. oběť
3. běsnil
4. objetí
5. objev
6. objekt
7. objektivně
8. příběh
9. objem
10. běh
11. objevena
12. obětoval
13. oběhovém
14. oběh
15. sběrné
16. vědecký, nejnovější
17. vjezdí
18. věda
19. vjemový
20. důvěřovali
21. vědomí
22. trpělivá
23. vjezdem
24. bělení
25. proběhla
26. věcnou
27. pěkná
28. prozpěvoval

4.2

- tenká
mainstreamově (celospolečensky)
není

Lekce 10

1.2

- chroupání – křoupání
šuplík – zásuvka
hygiena – ochrana zdraví
dysbióza – disharmonie
odstranění – zbavit se, odbourat

2.1

- a) rozzlobený – přídavné jméno
- b) ráda – jmenný tvar přídavného jména
- c) vrtat – infinitiv
- d) primářem – podstatné jméno
- e) první – číslovka
- f) jako stomatochirurga – podstatné jméno
- g) bosa – jmenný tvar přídavného jména

2.2

- a) jako na instrumentářku – shodný
- b) přednostou – neshodný
- c) zubní techničkou – neshodný
- d) odpočinutá – shodný
- e) nadšená – shodný
- f) zástupcem – neshodný

2.3

- a) Viděli jsme vrchní sestru, jak nastupuje do auta.
- b) Zahlédli jsme záchranáře, jak čekají na signál.

POUŽITÁ LITERATURA

Lekce 1

1. MLÍKOVÁ SEIDLEROVÁ, Jitka. Úvod do vnitřního lékařství. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2019. ISBN 978-80-7553-724-9.
2. BOCCOU KESTŘÁNKOVÁ, Marie. Čeština pro cizince: úroveň B2: [vhodná pro všechny národnosti]. Brno: Edika, 2013. ISBN 978-80-266-0178-4.
3. Učebnice B2, Čeština pro azylyanty a cizince / PhDr. Ana Adamovičová, PhDr. Jana Bischofová, PhDr. Marie Hádková, Ph.D., PhDr, Jiří Hasil, doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc. – 1. vydání.
4. KRATOCHVÍL, Miloš. Kouká roura na kocoura: bláznivé básničky 2. Ilustroval Eva SÝKOROVÁ-PEKÁRKOVÁ. Praha: Mladá fronta, 2014. ISBN 978-80-204-3245-2.
5. ČEŠKA, Richard, ŠTULC, Tomáš, Vladimír TESAŘ a Milan LUKÁŠ, ed. Interna. 2., aktualizované vydání. V Praze: Stanislav Juhaňák – Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-885-

Obrázek 1 – <https://www.nnfp.cz/departament/interni-oddeleni/echokardiografie/>

<https://www.nnfp.cz/wp-content/uploads/2022/08/32.png>

Obrázek 2 – <https://infiniummedical.com/how-do-electrocardiogram-machines-work/>

<https://infiniummedical.com/wp-content/uploads/2021/12/electrocardiogram-examination.png>

Obrázek 3 – asenior.cz – Jak vybrat přístroj na měření krevního tlaku pro domácí použití? – Milan Dobrovský

<https://www.asenior.cz/jak-vybrat-pristroj-na-mereni-krevniho-tlaku-pro-domaci-pouziti/>

https://www.asenior.cz/wp-content/uploads/2020/09/krevni_tlak_asenior_pwz-678x381.jpg

Obrázek 4. <https://www.eliamedical.cz/vysetreni/>

https://www.eliamedical.cz/webconfig/uloziste/2022/05/30/c16ccc0d6e5049422acd300a33e2a1dd/shutterstock_1656710071.jpg

Lekce 2

1. MLÍKOVÁ SEIDLEROVÁ, Jitka. Úvod do vnitřního lékařství. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2019. ISBN 978-80-7553-724-9.
2. BOCCOU KESTŘÁNKOVÁ, Marie. Čeština pro cizince: úroveň B2: [vhodná pro všechny národnosti]. Brno: Edika, 2013. ISBN 978-80-266-0178-4.
3. ČEŠKA, Richard, ŠTULC, Tomáš, Vladimír TESAŘ a Milan LUKÁŠ, ed. Interna. 2., aktualizované vydání. V Praze: Stanislav Juhaňák – Triton, 2015. ISBN 978-80-7387-885-6.
4. (n.d.). Anorganické názvosloví. Procvič si názvosloví. <https://www.nazvoslovi.cz/studium>
5. Vitalion (n.d.). Interna – Gastroenterologie a hepatologie. <https://obory.vitalion.cz/gastroenterologie/>
6. (n.d.). Diakritika. Blog Didacticus. <https://didacticus.cz/diakritika>
7. Ryšánek, J. (2019, September 14). Lama má sádru. Dětské básničky.

Obrázek 1: <http://photox.vscht.cz/files/bulletin.pdf>

Obrázek 2: <https://redmonster.cz/periodicka-tabulka-prvku>

Obrázek 3: https://www.lf3.cuni.cz/3LF-365-version1-pato_fyziologie_git.pdf

Obrázek 4: <https://www.medicoverhospitals.in/diseases/gastrointestinal-disease/>

<https://www.medicoverhospitals.in/images/diseases/gastrointestinal-diseases.jpg>

Obrázek 5: <https://fineartamerica.com/featured/dear-llama-giant-playful.html>

Lekce 3

BISCHOFOVÁ, Jana a Milan HRDLIČKA. Čeština pro cizince. [Brno]: SOZE, [2005].

MOKROŠOVÁ, Ivana, Veronika BENEŠOVÁ a Věra NEKOLOVÁ. Lékařská čeština. Praha: Karolinum, 2001. Scripta. ISBN 978-80-246-0243-1.

ŠMARDA, Jan. Biologie pro psychology a pedagogy. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-343-7.

Wikisofia: Dýchací soustava [online]. In: Wikisofia: portál pro tvorbu, ukládání a získávání studijních materiálů z oblasti humanitních věd [online].

Praha: Univerzita Karlova, [cit. 2022-10-09]. ISSN 2336-5897. Dostupné z: https://wikisofia.cz/wiki/Dýchací_soustava

Škola s nadhledem: Odvozování slov – gramatika pro 7. ročník [online]. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.skolasnadhledem.cz/>

Odvozování slov – gramatika pro 7. ročník – dostupné na: <https://www.skolasnadhledem.cz/>

Lekce 4

Tvoření slov (Mgr. Martina Hulvová), dostupné na: https://www.sspu-opava.cz/static/UserFiles/File/_sablon/CJ_II/VY_32_INOVACE_D-10-17.pdf

MOKROŠOVÁ, Ivana, Veronika BENEŠOVÁ a Věra NEKOLOVÁ. Lékařská čeština. Praha: Karolinum, 2001. Scripta. ISBN 978-80-246-0243-1.

https://www.wikiskripta.eu/w/Uremick%C3%BD_syndrom

https://www.wikiskripta.eu/w/Nefrotick%C3%BD_syndrom

<https://eshop.alfafit.cz/clanek/babske-rady-na-zanet-mocovych-cest/>

<https://www.promaminky.cz/rikadla-a-basnicky/hlasky-c-s-z-48>

Lekce 5

Knižní zdroje:

MATĚJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, Hana. Vybrané klinické stavy u seniorů: úskalí diagnostiky a terapie.

Praha: Mladá fronta, c2015. Aeskulap. ISBN 978-80-204-3394-7.

GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUŠÍNOVÁ, ed. Příruční mluvnice češtiny. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.].

Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5, p. 410–421.

Online zdroje:

KALVACH, Zdeněk a Iva HOLMEROVÁ, PH.D. Geriatrická křehkost – významný klinický fenomén. Medicína pro praxi [online]. 2008,

5 (2), 66–69 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.medicinapropraxi.cz/pdfs/med/2008/02/05.pdf>

Lekce 6

KARLÍK, Petr, Marek NEKULA, Zdenka RUSÍNOVÁ a Miroslav GREPL. Příruční mluvnice češtiny. Vyd. 2., opr. [i.e. 4. vyd.]. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. ISBN 978-80-7106-624-8.

Vojtova metoda, dostupné online na: https://www.wikiskripta.eu/w/Vojtova_metoda

Vojtova metoda z pohledu rodičů a profesionálů (Bezděková, P. UPOL Olomouc, 2017).

Dostupné online na: https://theses.cz/id/rrmlbi/Kvalifika_n_prce.pdf

Elektronická mluvnice současné angličtiny, dostupné online na: <https://mluvniceanglictiny.cz/13.6>

Nový encyklopedický slovník češtiny, dostupné online na: <https://www.czechency.org/slovník/APOZICE#p%C5%99%C3%ADstavek>

Lekce 7

1. HÁJEK, Zdeněk, Evžen ČECH a Karel MARŠÁL. Porodnictví. 3., zcela přeprac. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4529-9.

2. Operační vaginální porod. Doporučený postup. / Šimětka O. – Čes. Gynek., 2016, 81, č. 2, s. 93–94

3. Druhy přísudku / <https://www.umimecesky.cz/cviceni-druhy-prisudku>

4. Průměrný věk prvorodiček za posledních pět let klesl o téměř dva roky, ukazuje průzkum / <https://www.zdravotnickyydenik.cz/2022/06/prumerny-vek-prvorodicek-za-poslednich-pet-let-klesl-o-temer-dva-roky-ukazuje-pruzkum/>

5. Shoda přísudku s podmětem jednoduchým / <https://prirucka.ujc.cas.cz/?id=600>

Obrázek 1: <https://www.babycenter.in/x1045384/what-is-cardiotocography-ctg-and-why-do-i-need-it>

Obrázek 2: <https://thehealthcareinsights.com/how-technology-is-transforming-the-experience-of-pregnancy/>

Obrázek 3: <https://www.modrykonik.cz/blog/redakce/article/cisarsky-rez-neznamena-jen-jizvu-na-bris-m8hq0z/>

Obrázek 4: <http://www.porodnice.cz/tehotenstvi-a-z/klestovy-porod>

Obrázek 5: <https://www.parents.com/pregnancy/giving-birth/labor-and-delivery/things-you-didnt-know-could-happen-during-labor/>

Obrázek 6: <https://www.parents.com/parenting/better-parenting/advice/im-a-mom-and/im-a-mom-and-a-labor-delivery-nurse-heres-what-i-want-all-pregnant-people-to-know/>

Obrázek 7: <https://www.herzing.edu/blog/delivering-new-life-rewarding-career-labor-and-delivery-nurses>

Lekce 8

MINDELL, Earl. Alergie: léčba a odstranění příčin alergických reakcí. Přeložil Karel MARTINEC. Praha: Dobrovský, 2017. Knihy Omega. ISBN 978-80-7390-412-8, p. 8.

ČÁP, Petr a Ondřej RYBNÍČEK. Alergologie do kapsy. Praha: Mladá fronta, 2019. Aeskulap. ISBN 978-80-204-5255-9.

POMPA, Robin Nixon. Zdravé děti bez alergií: jak na prevenci potravinových alergií. Přeložil Jakub GONER. Brno: CPRESS, 2018.

ISBN 978-80-264-1794-1.

JS info: Artikulační cvičení [online]. 2021 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <http://www.jsinfo.cz/komdov/articvic.htm>

Nzip.cz: Lékové alergie (alergie na léky) [online]. [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/373-alergie-na-leky>

JIRCHÁŘOVÁ, Šárka. Dětské nemoci: Nejčastější potravinové alergie u dětí. U kterých potravin bychom měli být obezřetní. In: MotherClub [online]. 15. 11. 2019 [cit. 2023-03-08].

Dostupné z: <https://motherclub.cz/nejcastejsi-potravinove-alergie-u-deti-u-kterych-potravin-bychom-meli-byt-obezretni/>

Školní jídelna Pacov: Alergeny [online]. 2023 [cit. 2023-03-08]. Dostupné z: <https://skolnijidelna.pacov.cz/alergeny/>

Lekce 9

Zdroje:

HOWELL, Daniel. Naboso: 50 důvodů, proč zout boty. Praha: Mladá fronta, 2012. ISBN 978-80-204-2637-6.

GREPL, Miroslav. Příruční mluvnice češtiny. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 80-7106-134-4.

Internetové zdroje:

HOLMANNOVÁ, D.: Ploché nohy. [online]. [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.symptomy.cz/nemoc/ploche-nohy>

BÍLKOVÁ, Iva: Dlouholetá odborná praxe v oboru fyzioterapie, praktické zkušenosti v diagnostice a terapii s využitím fokusované rázové vlny.

ZDROJ: <https://fyzioklinika.cz/poradna/clanky-o-zdravi/72-patni-ostruha-vznik-konzervativni-lecba-a-razova-vlna> ZDROJ: <https://fyzioklinika.cz/poradna/clanky-o-zdravi/72-patni-ostruha-vznik-konzervativni-lecba-a-razova-vlna>

https://www.pro-nozky.cz/files/images/article/fotkyfoto_101313882_scz.jpg (plochá noha)

https://www.wikiskripta.eu/w/Pes_planovalgus

<https://medicina.ronnie.cz/c-8828-mate-ploche-nohy-co-s-tim-ii.html> (podpatky)

<https://www.pro-nozky.cz/cs/blog/podologie-a-podiatrie/>

<https://www.cpzp.cz/clanek/4876-0-Co-je-to-podologie.html>

Lekce 10

Knižní zdroje:

MATĚJOVSKÁ KUBEŠOVÁ, Hana. Vybrané klinické stavy u seniorů: úskalí diagnostiky a terapie. Praha: Mladá fronta, c2015. Aeskulap.

ISBN 978-80-204-3394-7, p. 93–95.

NISCHWITZ, Dominik. Jak na zdravé zuby: přírodní léčba a péče o chrup. Přeložil Rudolf ŘEŽÁBEK. Praha: Euromedia Group, 2020. Esence.

ISBN 978-80-242-6348-9, p. 59, p. 71, p. 258.

ŠEDÝ, Jiří. Zubař – nejlepší přítel člověka. Blansko: ALMI, 2014. ISBN 978-80-87494-10-3, p. 46–54.

GREPL, Miroslav, KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Zdenka RUSÍNOVÁ, ed. Příruční mluvnice češtiny. Vyd 2., opr. [i.e. 3. vyd.].

Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-980-5, p. 486–490.

Online zdroje:

Mgr. IVANIČOVÁ, Andrea. Co vás čeká při vstupní prohlídce na dentální hygieně? [online]. In: Nazuby.cz. 26. ledna 2022 [cit. 2023-03-10]. Dostupné z: <https://www.nazuby.cz/dentalni-hygiena-co-vse-by-mela-obsahovat-vstupni-prohlidka>
